

LIETUVIŠKOJI SAULĖS GIESMĖ

Naują Leonardo Andriekaus knygą sutinkant

KAZYS BRADŪNAS, Baltimore, Md.

Gera pradžia

Turbūt šitaip atsitiko pirmą kartą lietuvių poezijos kelyje — išėjo stambus eilėraščių rinkinys išimtinai vien tik religinės temomis. Tai antroji pranciškono tėvo Leonardo Andriekaus knyga "Saulė kryžiuose". Tiesa, žvelgiant giliojo praeitin, matysime, kad jau pati pirmoji mūsų rašytinė poezija buvo religinė, kaip ir daugelio kitų Europos tautų. Tai buvo gana laisvi įvairių giesmių ir psalmių vertimai lietuvių kalbon. Anieji XVI ir XVII šimtmečių mūsų giesmynai kartais savo posmuose jau gana vykusiai panaudoja lietuviškai sielai artimus kalbinius niuansus bei visą ūkiškąją — žemdirbiškąją žodyną, kad kaipuriais atvejais juos galima traktuoti jau ne kaip vertimus, bet kaip visai originalią kūrybą. Žodžių sakant, pradžia buvo visai gera...

O kaip toliau?

O toliau atsitiko taip, kad mes, nors ir šaukėmės giliai tikinti tauta, bet savo religinės poezijos nei gausa, nei kokybė ištiesa šimtmečiais pasigirti negalėjome. Mes niekada neturėjome tokių didelių religinės poezijos reprezentantų kaip vokiečiai barokinėje epochoje Angelas Silezių (1624—1677), ispanai San Juan de la Cruz (1542—1591) arba anglai toli savo gyvenamąjį laiką pralėkusius John Donne (1573—1631) ir Gerard Manley Hopkins (1844—1889). Net rinkiniai ir krūvon sutelkti visos mūsų religinės poezijos posmai, toli gražu nepasiekė ir neaplenkė visų kitų lietuvių poezijos temų minties įvairumo ir formos tobulumo. Tai ryškiai rodo ir nepriklausomybės metais išleista mūsų religinės poezijos antologija (ir tai pati redaguota Liudo Giros!) "Šventoji Lietuva" (1930), o taip pat ir vėliau tremtyje išleista siauresnės apimties antologijėlė "Marijos Žemė" (1958), redaguota Alfonso Tyrulio.

Svetimose įtakose

Tai gi negalima sakyti, kad mūsų poetai šimtmečių būvyje būtų religinės poezijos visai nerasę. Ne. Rasę. Tačiau visa ši religinėmis temomis parašytoji taip ir liko šešėlyje geresniųjų posmų, sukurtų tų pačių autorių, bet ne religinėmis temomis. Sakysim, Antano Baranausko "Anykščių šilelis" argi neužgožia to paties autoriaus rašytų religinių giesmių arba Maironio galinga patriotinė lyrika argi neužtemdo jo grynai religinių eilėraščių. Panašių palyginimų rastume ir daugiau.

Kodėl tad mūsų poezijos raišioje taip atsitiko? Kodėl ištiesa šimtmečius religinė tema, sveriant ją literatūrinio tobulumo svarsčiais, mūsų lyrikoje teįstengė vaidinti tik antraeilę rolę?

Man rėdos, atsakymas (ir visai arti teisybės) galėtų būti šis. Visas mūsų tautos religinis gyvenimas ir jo išvirsinės reikšimos formos ilgais amžiais buvo įtaigojimas svetimųjų įtakų, kaimynų mums meste priemetamų. Joms atsispirti permaža tetrėjome kunigų ir šviesuolių, kurie ir religinį lietuvių tautos gyvenimą būtų bandę statyti ant etniškųjų lietuvių kultūros pradmenų. Atvirkščiai — mūsų bažnytinė chierarchija praeityje yra parodžiusi net tam tikro atšaurumo iš tautos gelmių kylančiai savitai ir kūrybi-

nei religinei nuotakai, besireiškiančiai rūpintojėlių, lietuviškų kryžių, giesmių ir raudų pavidaluose. Nektart šie reiškiniai buvo traktuojami kaip pagonybės liekanos, todėl savaime buvo jau ir vengtinai. Gi iš kaimyninės Lenkijos atnešami giesmių ir maldų pavyzdžiai buvo primami tikru grynųjų pinigų, neturintiu jokios pagoniškos supties. Jeigu ir buvo bandoma giesmė ar šiaip religinį eilėraštį rašyti dar ir lietuviškai, vistiek nebuvo įmanoma atsispirti anai gėlingai svetimajai įtakai. O ją turint prieš akis, ir lietuviškai parašytieji posmai dažnai praradavo visą savo originalumą, būdami tik devintu vandeniu nuo kisieliaus.

Tarp Vienažindžio ir Andriekaus

Reikėjo didelės drąsos ir tiesiog intuityvaus tautiškai kultūrinio subrendimo, bandant ir religinį kūrybos žodį nuspalvinti lietuvių sielos pamėgtais poetiniais įvaizdžiais, irikiuojant juos į šnekamosios kalbos sintaksinę konstrukciją ir visą kūrinių apgaubiant ne atneštine, bet savo tautos širdy tvyrančia nuotaka.

Leonardas Andriekeus (P. Kiaulėno šikias).

Kas turėjo talento ir driso šiuo keliu eiti, tam pasisekė jau šimtmečių atgal pralaužti ledus, sukuriant pirmuosius mūsų lietuviškosios religinės poezijos šedevriukus, pvz. Vienažindžio "Ogi gražus gražus tolimasis dangus". Betgi vis dėlto reikėjo dar ilgokai laukti, kol svetimoji kultūrinė įtaka iš mūsų religinio gyvenimo buvo galutinai išstumta lietuvių tautinio atgimimo ir nepriklausomybės dvidešimtmečio. Tada jau visos išorinės religinio gyvenimo formos įgavo grynai tautinį charakterį, atspalaiduodamos svetimųjų įtakų ir liaudinį primityvizmą pakeldamos individualios kūrybos augštumon. Ir tik šioje jau grynai ir pilnutiniai tautinėje ir kultūriškai subrendusioje atmosferoje galėjo būti sukurti Putino "Rūpintojėlis", Fausto Kiršos "Pavakariasis Dievulis eina", Baltrušaičio "Vakaro giesmė", Santvaro "Kasdieninės mūsų duonos", Brazdžionio "Ateities paveikslas" bei "Fuga Florencijos San Croce". Toki visų savo pobūdžiu giliai tautinio braižo religiniai eilėraščiai, kaip minėtieji Vienažindžio ar Putino, pradžioje buvo labai reikalingi, atspalaiduojant nuo kaimyninių kultūrų ir kaimyninių literatūrų įtakų. Ir tik jau nejučiant slėgiančios svetimųjų įtakos, tegalima buvo parašyti nebūtinai ir tautiniu rūbu apvilktos, bet individualios, išraiška ir problematika modernios religinės poezijos, kaip Brazdžionio "Keleivis iš Edomo", "Procesija į Kristų" ir kt.

Tačiau, mano giliu įsitikinimu, patys geriausi visoje mūsų poezijoje religinės tematikos posmai yra Antano Jasmanto rūstusis Keleivis iš Edomo.

eilėraščių ciklas "Kristaus Istorija" ("Literatūros Lankai", 3 nr., 1953.). A. Jasmantui pavyko čia pasiekti ir liaudinio, ir intelektualinio religinės mūsų poezijos braižo sintezės. Vienažindžio "Tolimam danguje" ir Putino "Rūpintojėly" tebuvo vien tik kerinčiai graži ir lietuvių sielai artima melancholiška ir nostalgija, žodžiu, tik nuotaka. Brazdžionio "Fuga Florencijos San Croce" ir "Keleivis iš Edomo" reiškė tragiškos įtampos ir problematikos kupiną mūsų religinės poezijos žingsnį. A. Jasmantas "Kristaus istorijoje", ypač ciklo eilėraščiuose "Įėjimas į Jeruzalę", "Prisikėlimas" ir "Velykų procesija", naudodamas lietuviškos buities poetinius įvaizdžius, pripildė juos individualia ir istorine moderniojo amžiaus problematika, drauge palikdamas gaudžiai ir subtiliai lietuviškai lyrišką. Šie daugeliu atžvilgiu tobuli A. Jasmanto religiniai eilėraščiai, man rėdos, vargu mūsųose yra bent kieno pralenkti.

Ir štai per vieną kitą grynosios poezijos sakinį ar posmelį senobinėse mūsų giesmėse, per paskirus liaudinės nuotakos, bet jau individualaus rašto eilėraščius, per gausią brazdžioninę duoklę mūsų religinei poezijai, pagaliau per reto gražumo A. Jasmanto ciklą ateinam prie L. Andriekaus didelio formato knygos vien tik religinei temai.

Kas gi labiausiai krinta akin, pirmąkart jos puslapius paskaidžius?

Teologas be teologijos traktatų

Pirmiausia nerandame joje, kaip kartais gal lauktume, jokių poezijos rūbų aprengtų teologinių traktatų. Nėra ir to aukaškalbiškai nušifuoto Putino "rūpintojėliško" tautosakiškumo. Nesimato akin lėdančios intelektualinės problematikos. Žodžiu, maža to, kas ligi šiol buvo gana ryšku geresnėje mūsų religinėje poezijoje.

Andriekaus pasirinktas kelias yra savotiškai naujas, bet kartu ir neišmatuojamai senas, einas net už mūsų rašytinės literatūros pradžios. Pasakyčiau, kad jis tuo savo senobiškumu ir yra naujas, kaip yra naujas modernios architektūros pastatas, akyliu įsižiūrėjus, panašus į lietuvišką jautą, kaip avangardinė šiandien laikoma tapyba daug kuo yra gimininga priešistorinio žmogaus menui. (Kalbu čia apie tai, nei modernios architektūros nei modernios tapybos nė kiek nenuvertindamas.)

"Saulė kryžiuose" giliau įsiskaidius pamatai, kad Andriekaus sąmoningai nori būti savo poezija toks, koks yra tikintis, be jokių vėjų neperpuštas, tradiciniai kultūrinio lobio natūraliai išsaugojęs pilkas Lietuvos žmogus, intuityviai jaučias savo širdyje ir aną amžių ūkanose nuskenusį lietuviškos dvasios religinį klotą, siekiantį dar pagoniškuosius amžius.

Todėl ir poeto santykis su Dievu visur yra ne išmokiniai teologinės prasmės, bet labiau senelių — išminčių apmąstymai lietuviškos buities, lietuviško peizažo fone kur nors pavasario saulės atokaitoje, prieš akis regint sprogstančius mėdžius, arimų tolimas, dunksantį pillakalnį, beržais apaugusias kaimo kapines ir tuos, kurie ten po darbų ilaisi.

Dialogas su Dievu

Gal dėlto mūsų poeto dialogas su Dievu niekur nepasiekia tragiškos įtampos, kaip ispanų ir kitų vakarietiškųjų tautų modernioje lyrikoje. Mat, negi su tuo Dievuliu barsiesi, kai jis šioje knygoje visur yra labiau lietuviškos pasakos senelis — elgeta negu brazdžioniškasis.

Leonardas Andriekeus

SENKAPIAI

*Jeį būčiau rastas nevertu
Įžengti į ramybės karalystę,
Atmink bent, Viešpatie, kad senkapių vartus
Nesyki uždariau —
Nesyki uždariau vaikystę,
Kai vėjas daužė juos,
Neleisdamas ramiai išsėtis mirusiems
Po vasaros ir po rudens darbų.*

*Kadaise Pats jų nuovargį jutai —
Jų šiltą rugiapūtę, šaltą kūlę.
Tie žmonės skyrės nuo gyvenimo lėtai,
Nors mirę sopuliuos —
Nors mirę sopuliuos, jie guli
Giedrais veidais duobėj
Po savo numylėtos žemės diemedžiais,
Lyg qžuolai nuo karšties pavirtę.*

*Giedrais veidais bei širdimis
Jie ant gaivios vėlenos galvas dėjo
Ir amžinos ramybės vylės mirdami,
O štai kapų vartus —
Kapų vartus taip daužė vėjas,
Kad nuo jo trenksmo žemėje
Karstų sunkiausi antvožai kilnojosi
Ir judino subirusias jų dulkės.*

AKMENYS

*Jau nebesistebiu, kad tavo pirštai
Ant akmenų paliko savo išpaudus,
Kai Tu juos palietei
Kūrybos pirmą rytmetį.
Kur šiąnakt kristų gi tos gluosnių ašaros,
Kur šiąnakt jos riedėtų liaunomis šakelėmis,
Jei mūsų akmenys
Prie upių ir prie tvenkinių
Nebūtų pažymėti
Ugninių tavo pirštų išpaudais?*

*Jau nebesistebiu, kad mūsų gluosniai
Nesigaili taip lieti savo ašarų,
Kai mėnesienomis
Lelijos kryžkėčia upėse ir tvenkiniuose.
Kur šiąnakt praustų žvaigždės atsibudusios,
Kur šiąnakt praustų,
Jei gluosnių ašaros
Nubėgtų plokščiu akmeniui
Į drėgną pievos žemę,
Ir liktų pirštų išpaudai sausi?
Tai ir džaugiuos, kad užrėmiau
Vartus, pakėlęs akmenį nuo kelio.
Dabar gal man pačiam išsėtis bus ramiau
Tenai, po diemedžiais —
Tenai, kur diemedžiai šakelė
Tau, Dieve, patylom šlamės,
Kaip aš vaikystėje galėjau mirusį,
Ir žadint jį neleidau vėjui.*

(Iš knygos „Saulė kryžiuose“)

Pagaliau ir pats Andriekeus žmogus nėra maistininikas kaip Adomo Mickevičiaus Konradas. Aplamai, knygos lietuviškasis žmogus dialoge su Dievu visur toks gerutis, kad tiesiog nenoromis prisimena vieno rašytojo posakis: Lietuvoje blogų žmo-

nių aš neradau. Argi iš tikrųjų taip ir buvo? Žinoma, mes negalime reikalauti iš poeto, kad jis akiai sektų tik realią, kasdienišką tiesą. Užtenka, jeigu jis įstengtų mums įtaigoti poetinę tiesą. Ir Andriekei daug kur šitai pavyksta.

(Nukelta į 2 psl.)

Telefonas Valius. Ilustracija L. Andriekaus poezijos knygai "Saulė kryžiuose"

KULTŪRINĖ KRONIKA

• Lietuvių pasaka angliškai. Stepo Zobarskio perkurtą liaudies pasaką apie brolių ieškotoją, Rafaelės Sealy (Danguolės Sadūnaitės) išversta į anglų kalbą, Arthur H. Stockwell leidyklos išleista Anglijoje, jau pasiekė Chicago. Pavadinata "In Quest of Nine Brothers". Pataukliu spalvotu viršeliu, knyga turi 79 puslapius. Vertimas atrodo sklandus, spauda ryški ir patraukli. Šis leidinys — gražus kultūrinis laimėjimas.

Mykolas Krupavičius. Dail. A. Varno pieštas portretas, Čiurlionio galerijos nuosavybė. Rytų, gruodžio 18 d., Chicagoje, Jaunimo Centre, iškilmingai minima M. Krupavičiaus 75 m. amžiaus sukaktis. Garbingasis sukaustuvininkas yra ne tik vienas iš labiausiai pasižymėjusių mūsų politikų ir visuomenininkų, bet taipgi ir daug nusipelnęs pluksnos žmogus. Jau yra bendradarbiavęs Petrapių leistame "Lietuvių Laikrašty", Vilniuje ėjusiose "Vilniaus žiniose", o vėliau — visuose svarbesniuose Lietuvos katalikų laikraščiuose.

Yra davęs visą eilę knygų ir šiaip atskirų leidinių, kaip: Žemės reformos sumanymai (drauge su Alb. Rimka), Žemės klausimas Lietuvoje, Kokia mums reikalinga mokykla, Kunigas dvidešimtojo amžiaus visuomenėje, Danguos šviesa — Leonas XIII, Kova už žemę ir laisvę, Mūsų kelias, Kova už žemę ir ūkininką, Liaudies tarnyboje, Civilinė santuoka, Kaip dalyvauti šv. mišiose, Krikščioniškoji demokratija, Krikščioniškoji valstybinio gyvenimo dėsnių (į liet. kalbą išverstas kard. Hlondo veikalas), Lietuviškoji išsivija. Plačiau apie šį mūsų kultūrininką esame rašę sukausties dieną spalio 1 d.

• Čiurlionio Galerijos Chicagoje 3-ju metų sukaktis — šitokių pavadinimų išleistas dailės leidinys, papuoštas dail. J. Tričio viršeliu, į kurį sumanliai įkomponuotas Čiurlionio atvaizdas jo paveiklo fone. Leidinys spaudintas ofsetu, taigi buvo daug galimybių iliustracijomis ir tekstu pavaizduoti mūsų Čiurlionio Galerijos Chicagoje trejų metų istoriją. Leidiny atsispindi visi svarbesnieji galeijos veikimo momentai. Iš apyskaitos aiškėja, kad galerijoje įvyko 17 parodų, kuriose dalyvavo 56 dailininkai, išstatą 929 kūrinius; tikrumoje — net daugiau, nes šie skaičiai tik iš 15 parodų. Tose parodose lankytojų parduota 91 kūriny už \$8.310, o galerija nupirkė 15 kūrinių už \$1.803. Dabar Čiurlionio Galerijoje yra 39 dailininkų 69 kūrinių, kurių vertė siekia \$13.000. Šiame leidinyje kaip tik ir duodami vaizdai iš Čiurlionio Galerijoje įvykusių parodų.

Šis leidinys ta, mažas gražus Chicagoje ir kairiųjų tolimesnių dailininkų kūrinių albumas, puošnus ir kultūrininkams įdomus. Ypač toliau nuo Chicago esantiems galėtų vaizdžiai parodyti meninę Chicagoje lietuvių veiklą. Jį dar galima gauti. Kaina \$1, gaunamas "Drauge".

• Lietuvių Kolekcionierių Meno Paroda Chicagoje, Jaunimo Centre, praėjo su gražiu pasisekimu. Čia buvo išstatyti paveikslai dailininkų: A. Varno, A. Zmuidzinavičiaus, Br. Pundžiaus, A. Aleksandravičiaus, Č. Janušo, J. Šileikos, K. Simonio, V. K. Jonyno, P. Kaupo, a. a. P. Kiaulėno, J. Paukštienės, V. Petravičiaus, P. Puzino, A. Rūkštelės, K. Šklėriaus, J. Tričio, K. Žoromskio, Ad. Galdiko, Alb. Elskaus, Br. Murino, M. Dobužinskio, J. Gaugvilos, V. Balukienės, V. Kasulio, E. Marčiulionienės, R. Vasiulio, I. Vainorienės, B. Grėbliūno, M. Šileikio, L. Kirlytės, F. Barausko, V. Stančikaitės. Tais paveikslais galėjo pasigrožėti keli šimtai lietuvių, parodos lankytojų.

Paveikslai buvo gauti iš meno kolekcionierių: E. Abelkienės, C. V. Baltrušaičio, dr. K. Draugelio, A. ir prof. Vl. Jokučėnų, inž. V. E. Jonyno, B. ir K. Markaus, O ir P. Petkevičių, St. Pilkos, K. ir J. Stankūnų, S. Tomarienės, V. ir B. Tubelių. Iš viso buvo išstatyta netoli pusantro šimto paveikslų aliejumi, akvarele, tempera, spal. pieštukais atliktų. Buvo ir grafikos, keramikos, litografijos, mozaikos, skulptūros pavyzdžių ir net lietuviškų kilimų.

• Memorandumas apie Lietuvos okupaciją. Lietuvos pasiuntinybė Washingtone parodė gražią iniciatyvą paruošdama ir mimiografu išleisdama 28 pusl. memorandumą apie Lietuvos okupaciją. Čia suglaustai nusakoma Lietuvos praeitis, nepriklausomybės atkūrimas, Sovietų įsipareigojimas gerbti Lietuvos nepriklausomybę, sovietų okupacija, jų prievarta ir teroras okupuotoje Lietuvoje. Primenama, kad iš 1204 Lietuvos bažnyčių ir koplyčių teliko atviros tik 688, vieton 1,646 buvusių kunigų dabar tėra 741; visi vienuolynai uždaryti; iš buvusių 4 kunigų seminarijų su 300 auklėlinių dabar beliko 1 su 60 klierių. Šį memorandumą Lietuvos atstovas J. Kajėkas įteikė Jungt. Tautų vadovybei.

• Jono Meko pastangomis neseniai buvo įkurta "New American Cinema" draugija New Yorque. Ji apjungia 22 "naujųjų" filmų gamintojus. J. Mekas yra vienas iš oficialių vadovybės narių, tačiau tikrumoj jis yra sąjungos tikrasis variklis. Jono Meko parašytas, surežisuotas ir pastatytas naujasis filmas "Guns of the Tress" yra baigtas sukurti ir šiuo metu redaguojamas. Jonas Mekas jau gavo kvietimą į Venecijos Tarptautinį Filmų Festivalį kitais metais. "Variety", Amerikos filmų ir televizijos pasaulio žurnalas, lapkričio 23, 1960 plačiu traipsniu vėl aprašė brolių Mekų veiklą.

• A. V. Dundzila yra parašęs įdomų straipsnį "Lietuvybės aspiracijų šviesoje", kur lietuviškas likimas tremtyje augančiose kartose sprendžiamas su nauju, Amerikoje mokslas ėjusio žmogaus patyrimu. Straipsnis yra išspausdintas "Mūsų Vytis" Nr. 4 (1960 m.) ir su juo naudinga susipažinti mokytojams ir auklėtojams bei kitiems, lietuviškas išlaikymu besisielgiantiems. Autorius be kitų dalykų, kelia mintį apie kairiųjų lituanistinių dalykų dėstymą anglų kalba.

• Vilniuje vyksta dailės akcijos šiemet brolių Goncourt premiją laimėjusio romano "La Promesse de l'Aube". Knygos autorius — Romain Gary, laukūnas, politikas.

LIETUVIŠKOJI SAULĖS GIESMĖ

(Atkelta iš 1 psl.)

Bet visdėlto šis ir kone vienintelis nesudėtingas, neproblematiškas ir nuolankus žmogaus santykis su Dievu, raudono siūlo besidriekias puslapis po puslapiu per visą stambia knygą, šiek tiek pabosta. Susidaro įspūdis, kad tam kukliam lietuviui, nors kartais likimo ir skriaudžiamam ir visokioms neteisėms kenčiančiam, vistiek yra taip gera, kaip pas Dievą už krosnies.

Neprašė tavo karalystėje šlovingos vietos.
Kampely kiūtoti
Mes tenorėjome.
Kampelyje-žiūrėti į šviesų ta-
vo Veidą.

I kankinių iškeltus saulės
sostus
Ir dangiskam žerėjime
Pamiršti savo žemės prie-
landas.

("Maldos", 98 psl.)

Modernioji problematika ir
senobinis klotas

O jeigu jaučiamą knygos monotonią poetą būtų perypynę dar ir vienu kitu kamuotesniu Dievo ir žmogaus dialogu, man rodos, rinkinys būtų išsėjęs įvairnes ir platesnis vidines apimties. Argi jau religinės tematikos poezijoje Dievo ir žmogaus santykiai negali peržengti tėvo ir vaiko arba pono ir tarno santykių formos? Argi jau niekad mūsų dvasioje, matant prieš šiandieninių įvykių vėlinių ir mūsų tautos ir mūsų pačių asmeniską likimą, nekyla klausimai: kodėl, už ką dėl to? Klausimo statymas dar nebūtinai turi reikšti konradiško maišto. Klausimo statymas gali reikšti kartais tik dogmatinės religinės minties papildymą ir filosofikuojančių svarstymų, kas taip labai ryškiai Mėlašius, Baltrušaitis, Jasmanto, iš dalies ir Slaito kūryboje.

Bet turbūt Andrieus šito kaip tik nenorėjo. Gal jam šis rafinuotas modernus ir intelektualinis lietuvių sielos klotas visai nerūpėjo. Gal jis pirmajame plane kaip tik norėjo tapyti aną senąją lietuviškos dvasios klotą, kuris visa savo šimtmėčius nugrimzdusios perspektyva, savaime aiški, negali būti aištingas šio laiko ir šių dienų problemų sprendėjas rafinuotoje, painioje ir daugiaspalvėje problematikoje. Belieka tad pasitenkinti anuo Andrieaus kasinėjimu klotu, pasekant poeto darbą ir to darbo rezultatus.

Lietuviškosios buities gaivalas

Ipratusiam į kankinantį problemų krūvį, į ekstravagantiškus posakius ir vaizdus modernioje tiek mūsų, tiek kitų tautų poezijoje, kartais gali atrodyti, kad Andrieaus raštas yra tik bejausmis ir prozaiškas kalbėjimas, įterptas į sąžiningai išlaikomą posmo metrinę schemą. Andrieus, man atrodo, gali būti panašiai interpretuojamas ir tu, kurie subrendo ar bręsta lietuviško arba jau ir visai svetimo miesto ir svetimos kultūros aplinkoje. Todėl daugeliui jų Andrieaus poetiniai įvaizdžiai bus svetimoki arba jau tik knyginės pažinties. Tuo tarpu Andrieaus poezijos raktas yra rankose tų, kuriuos dar tiesioginiai veikė lietuviškos buities gaivalas ir tų, kurie pirmą kartą ieško kaip lietuviškosios kultūros, taigi ir literatūros, tvirčiausiojo pamato.

Saulė mūsų poezijoje

Tad, man rodos, neatsitiktinis, o prasmingai parinktas ir šios knygos pavadinimas "Saulės kryžiuose". Saulė čia gali reikšti ne tik aną ornamentinę saulę, mūsų dievdirbių taip gražiai įterptą į lietuviškuosius kryžius, bet ir tą saulę, kuri ilgus amžius lietuvių sąmonėje greta motinos žemės buvo ir saulė motiutė, šviesos, šilumos, gyvybės, džiaugsmo ir visokios palaimos tiekėja. Tai ta pati

saulytė Dievo dukrytė, kuri mūsų senovinėse dainose "kavoją sratilėlius", kuri pas didįjį Donelaitį "vėl atkopa dūmą budino svietą". Ir taip vargu ar be baste baste kurį nors lietuvių poetą, nedainavusį apie saulę. O pavyzdžiui Petro Vaičiūno kūryboje tiesiog būtų sunku rasti eilėraščių be saulės. Jis mūsų saulę ir liko būdingu sauliniu poetu, šių dienų saulės vaidila. Kas žino, gal toks gausus saulinis krautis mūsų poezijoje ir yra ana nesąmoninga, bet vis dar galinga įtaiga anų praeitinių nugarindusių amžių, kada lietuvis žemėi ir saulei lenkėsi ne tik su poetiniu ar estetiniu pasigėrėjimu, bet ir su religine pagarba beįpadėka.

Pranciškoniškoji giesmė

Tačiau nebūtinai saulės suminėjimas visur turi atsiduoti vien tik kokios nors pagonybės kvapu. Argi galėtume, sakysim, Šv. Pranciškaus garsiąją "Saulės giesmę" laikyti pagoniškuoju himnu gamtai? Tiesa, kad šventasis ten kreipiasi su didele pagarba į sesę saulę, į brolių vėją, bet ne kaip į dieviškos pagarbos vertus, bet tik kaip į daiktus, kuriuos reikia mylėti kaip ir visą buitį, išėjusią iš Dievo rankų ir rodančią kelią Dievop. Panašia minties analogija galėtume atsekti ir daugelyje pačių gražiausių Andrieaus eilėraščių: Žemė, Žinojimas, Jei kartais, Nuotoliai, Akmenys, Rankos, Srovės ir kiti.

Ir lietuviškoji giesmė

Tačiau vis dėlto Andrieaus knygos pavadinimo saulę šio rinkinio atveju galėtume laikyti ir anos senosios mūsų kultūros simboliu, darnioje jungtyje su dabartinėmis lietuvių brangių kryžiumi. Todėl ir — "Saulės kryžiuose". Neatsitiktinai tad poetas visoje knygoje iš šių dviejų simbolių elementų stato savo poezijos rūmą. Gi jeigu knygos pavadinimo kryžius laikysime Andrieaus poezijos krikščioniškosios minties simboliu, tai saulę tos minties senoviškuoju, lietuvišku rūbu. Ir iš tikrųjų, Andrieus mūsų poezijos raidoje yra pirmas drįsęs lietuviškon religinės poezijos tokiu gausumu ir tokiu intensyvumu įvesti ne tik kopylėse ir rūpintojėlius, bet ir senkapius, klaidžiojančias vėles, nuskendusius varpus, ežerus, akmenis su Dievo pirštų įspaudais, senovinių mūsų giesmių aidą, net ir vietomis gana simpatišką mūsų pasakų vėliną.

Šiose Andrieaus pastangose ir glūdi, mano manymu, visas jo knygos naujumas, originalumas ir literatūrinė vertė.

Mažoji brolio kalba

Nesileidamas į per daug augstą ir spekuliacines minties mandrybes, Andrieus nevienam gali atrodyti per daug naivus, per daug paprastas ir monotoniškas. Tai būtų gana apgaulingas įspūdis. O jis gali kilti dėl to, kadangi Andrieus visur ir tekalia tik apie paprastus kasdieninius reikalus ir daiktus, su kuriais paprastas ir tikintis žmogus nuolat ir nuolat susiduria savo žemiškoje keilonėje. Man rodos, kad apie paprastus daiktus paprastai rašyti ir rezultate sukurti gerą poeziją yra viena iš didžiųjų didelio meno paslapčių. Tokiu keliu ejo ne vienas žymiuoju poetu. Užtenka čia tik prisiminti kad ir prancūzų Francis Jammes (1868—1938).

Klausimas čia gali būti tik, ar Andrieui pavyksta iš to paprasto gimtosios žemės molio, iš jos pilkųjų žmonių, iš jos nieku ypatingu nepasižymintį peizažo sukurti tikrą poeziją skambančius posmus. Žinoma, tokios didelės apimties knygoje negalima ir norėti, kad visi eilėraščiai būtų labai geri. Tačiau gerųjų skaičius yra pakankamas, kad knyga laikytume nemažai įnašų mūsų tremties

poezijos. Kaip iš tos paprastos, rodos, nieku nereikšmingos aplinkos ir iš tų kasdieninės šnekamosios kalbos žodžių poetas moka išgauti nemeluota poetinė tikrovę spindinčią tiesą, rodo kad ir šitas "Palaiminimo" eilėraštis:

Tu seną tėvo ranką palaikai,
Kad ji nesvirtų,
Taip iškilmingai pakelta
Prieš mirtį,
Ir paskutinį sykį dar palaiminti galėtum

Suklupusius vaikus,
Ateinančias kartas —
Gyvenimo gajusias atžalas
Naujam pavasariui.

Jau testamentas surašytas,
Paskirtos dalys,
Bet argi mylinti širdis
Nurimti gali?

Štai jį dabar vieni išeis va-

goti dirvų,
Sėt pūdyne javų,
Nuimti vasarojaus,
O tėvas jų išlės kalnelyje,
Pušų linguojamas.

Zinai, kad nepalaiminės vai-

ku,
Ten jis nepailsėtų.
Girdėtų jų sunkius žingsnius,
Išeinant sėti.

Girdėtų jis ant savo karsto
krinant

Jų prakaito lašus
Rugpjūčio tvankoje
Ir niekaip negalėtų iš duobės
Atsukti jų pogulius.

Tu seną tėvo ranką palai-

kai —

Tą ranką jautrią,
Kuri prieš sėją laimino dirvas
Ir debesis prieš audrą,
Kad ji palaimintų dar pasku-

tinį sykį
Sunkius žmogaus žingsnius,
Vargias žmogaus dienas —
Palaimintų ateinančius pava-

sarius
Naujam žaliavimui.

(63 psl.)

Žodžių ir frazių kartojimas, paralelinis arba kylantis išskaičiavimas, pasitaikęs šiame eilėraštyje, uždeda labai būdingą antspaudą ir visai šio rinkinio poezijai. Šios Andrieaus pamėgtos poitinio vaizdumo priemonės taip visur puslapius intensyviai kartojamos, kad sudaro net tam tikrą monotoniškumo įspūdį. Tačiau ir šia monotonią kartais reikia priimti taip, kaip mes priimam seną

A. a. Paulius Augustas. JAV Lietuvių Bendruomenės Chicago apygardos ženklai.

sutartinę melodiją arba kaip šermininį Visų šventų litanių aidą rudeninėse lietuviškų laukų platybėse. Nežinau, ar sąmoningai apie tai galvojo poetas. Bet man, rinkinį skaitant, ši monotoniškumo analogija iš karto buvo labai aiški.

Kas be ko...

Dabar dar pora žodžių ir apie tai, ko knygoje galėjo ir nebūti ir dėlko knyga būtų ne kiek nenukentėjusi, o atvirkščiai — būtų išėjusi kondensuotė, būtų išvengta pasitaikančio kartojimosi, gal būtų kaikurie eilėraščiai ne taip žodžiais ir vaizdais perkrauti ir išgalvotiniai.

Pirmiausia krinta akin poeto noras visiemis be išimties gyvenimo reikiškimams, per daug jų neatrenkant, uždėti religinį antspaudą arba bent juos lyg šviesu vandeniu apšlakstyti, įtraukiant savos religinės poezijos orbiton. Vienur šiuo būdu poetui pasisekė ir visai profaniniams daiktus poetinė tiesa pašvęsti. Bet kitur reikalsas jaučiamai pertempiamas. Sakysim, kad ir tas pasikartojas svirnelio durų ir bernų keikūnų minėjimas.

Nevisuose eilėraščiuose poetas išlaiko žodžių taupumą ir pasirinktų poetinių priemonių pobūdžio vieningumą. Sakysim, pradėdamas eilėraštį visai realios buities vaizdais ir daiktais, baigia jį jau simbolinės poezijos įvaizdžiais, tuo suskaldydamas eilėraščio veidą nevisada suderinamose plotmėse. Neviename eilėraštyje pastebimas poeto nesukoncentravimas kalboje ir žodžiuose, perdėtas noras eilėraštį sudėti viską, nepalikant jokio ieškojimo pačiam skaitytojui. Visa tai vieną kitą eilėraštį per daug ištesia, atsiranda nebūtinai reikalingų eilučių ir žodžių, kurie eilėraščio skaidrumą tik temdo ir skaldo. Teatleis man autorius, kad aš čia, apie tai kalbant, padarysiu vienam eilėraščiui mažą operaciją. Štai čia nurašomas eilėraštis toks, koks jis atspausdintas knygoje:

MENESIENA

Be angelų,
Be serafinų —
Vienas —
Tu mūsų peržegnotais pasė-
liais gėries.

Čia tavo ašara nukrinta mė-
nesienoj

Ant kmyno ir svėrės,
Bet ji nedūžta,
Ji neskyta —
Ji žėri mano sieloje,
Lyg mėnesienoj.

Tai Tu verki
Taip tyliai, tyliai
Dieve.

Tai Tu vidunakčiais alsuoji
taip lengvai,
Kad mes jau nebegirdime to
verksmo

Nebepajuntame alsavimo,
Banguojančio jais —
Tik žiūrime, kaip ievos šlie-
jasi

Prie juodakalnių
Ir leipsta žemėnys
Ant šlapio grumšto.

Kur angelai,

DR. A. GARUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Vidus ir vaikų ligos
2737 West 71st St.

Val. kasdien nuo 6-8 val. vakaro.
Seštadien. nuo 12-30 val. p. p.
Treč. ir kitu laiku tik susitarus.

DR. J. IR K. AGLINSKAI
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
5430 So. Kedzie Ave.

Prima ligonis pagal susitarimą.
Dėl valandos skambinti telefonu
RE 4-1562 nuo 2 iki 9 v. p. p.
kasdien, išskyrus trečiad. ir seštad.

DR. G. SERNER
LIETUVIŠKŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: Yards 7-1829

Pritaiko Akinus
Kreivas Akinus
Išlaidos.

Ofisai ir Akinų Dirbtuvės
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8.
Treč. uždaryta. Penkt. ir sešt. 10-2
val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

DR. J. IR K. AGLINSKAI
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
5430 So. Kedzie Ave.

Prima ligonis pagal susitarimą.
Dėl valandos skambinti telefonu
RE 4-1562 nuo 2 iki 9 v. p. p.
kasdien, išskyrus trečiad. ir seštad.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR
GERKLIO LIGOS
Pritaiko akinus

6322 South Western Avenue
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-8 v.
vak. Seštadieniai 10-1 val. Trečiad.
dien. uždaryta. Kt. laiku susitarus
Ofisio telefonas PR 3-3229
Rez. telef. WAlbrook 5-5076

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
4701 South Damen Avenue
Kampas 47-tos ir Damen Ave.
Val. kasdien nuo 6-8 val. vak.
Sešt. 2-4 val. vak.

Trečiad. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofisio telef. LAfayette 3-6048
Rez. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. PRospect 6-1795

2500 W. 51st St., Chicago, Ill.
Oakley Medical Arts Bldg.

484 Algona Ave., Elgin, Illinois
Tel. OWens 5-0533

Valandos pagal susitarimą

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. HE 4-2824

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street

Val. Pirm., ketvir., penkt. 1-4 ir 7-9
Antr. 1-6, treč. ir sešt. pagal sutartį
sekm. uždaryta.

Tel. ofiso HE 4-5758; Rez. HI 5-5226

DR. S. ir M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
(Bendra praktika ir Alergija.)
2709 West 51st Street

Valandos: pirm., antr., ketvir., penk.
2-9 val. vak.; Seštad. 7-12 val.
Ligonius prima pagal susitarimą.

Kur serafinai
Dingo,
Kai ašara suvilgė tavo die-
viškas akis?

Naktis tokia gili, tokia grau-
linga,
Ir svėrės klausia, ko verki —
Iš džiaugsmo
Ar liūdesio —

Šią naktį mano sieloje
Lyg mėnesienoj. (17 psl.)

Dabar kiekvieno posmo gale
po keletą eilučių nubrauksime.
Tegu eilėraštis palieka štai ko-
kiam pavaldę:

(Nukelta 13 psl.)

DR. J. G. BYLA - BYLAITIS
Nervų-Smegenų Ligos, Chirurg.
OAKLEY MEDICAL BLDG.
2300 West 51st Street

Valandos: seštad. susitarus.
GRovehill 6-3409.
Neatsiliepia skambinti
PRospect 6-1795.

DR. Z. DANILEVIČIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
spec. vidaus ligos

6317 South Western Avenue
Tel. ofiso — REpublic 7-4900
namų — GRovehill 6-8161

Valandos: kasdien 2-7 v. p. p., seštad.
1-5 val. p. p., trečiadienis uždaryta.

Dėl tikslaus priėmimo laiko (ap-
pointment) malonėkite susitarti te-
lefonu ar asmeniškai, kad nepiktų
tarsi laukti.

DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akusierija ir moterų ligos

4157 Archer Avenue
Ofisio val.: nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 v.
vak. Seštadieniai nuo 2-4 v. p. p.
Trečiadienis pagal sutartį.

Ofisio tel. VIRginia 7-0036
Rezidencijos tel. BEvery 8-8244

DR. W. M. EISIN-EISINAS
DR. K. G. BALUKAS
AKUSIERIA IR MOTERŲ LIGOS

6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą
Jei neatsiliepia skambinti MI 3-0001

Ofisio HE 4-1414, Rezid. RE 7-6867

DR. B. GAIZIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akusierija ir moterų ligos

2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak.
Seštadieniai 1-4 p. p. Trečiadienis
uždaryta.

DR. A. GARUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Vidus ir vaikų ligos

2737 West 71st St.
Val. kasdien nuo 6-8 val. vakaro.
Seštad. nuo 12:30 — 2:30 val. p. p.
Treč. ir kitu laiku tik susitarus.

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
(JOKŠA)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VAIKŲ LIGOS

5002 W. 16th St., Cicero, Illinois
Val.: kasdien 5-8 p. p., seštad. 11-2
p. p. Treč. ir kt. laiku tik susitarus

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1 — 4 p. p. ir 6
iki 8 val. Trečiad. ir sešt. uždaryta

Telefonas: GRovehill 6-1595

DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
PRITAIKO AKINIUS

2422 W. Marquette Road
Valandos 9-12 ir 7-9 v. v. pagal
susitarimą, išskyrus trečiadienius.

Ofisio ir buto tel. Olympe 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7. Treč. ir seštad.
tik 10-12.

Tel.: REllance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvių gydytojas)

3925 West 59th Street
Val.: Pirm., antr., ketvirt., ir
penktad. nuo 1-4 p. p. 6:30-8:30
val. vak. Seštad. 1-4 val. p. p.
uždaryta.

Tel. ofiso ir buto Olympe 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

KCDIKU IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTE
1156 South Western Avenue

Pirmad., antr., ketv., ir penktad.
nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo
6 v. — 8 val. vakaro. Trečiad. nuo
11 val. ryto — 1 val. p. p.

Office tel. RE 7-1165
Rez. tel. WAlbrook 5-3765

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KCDIKU IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTE

1156 South Western Avenue
Pirmad., antr., ketv., ir penktad.
nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo
6 v. — 8 val. vakaro. Trečiad. nuo
11 val. ryto — 1 val. p. p.

Office tel. RE 7-1165
Rez. tel. WAlbrook 5-3765

Tel. ofiso HE 4-1202, rez. PR 6-4733

DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS

2454 West 71st Street
(71st ir So. Campbell Ave.)
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 p. p.,
antrad. ir penktad. 6-8 v. v.

Ofisio HE 4-1818, Rezid. PR 6-980

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos

2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v.
Seštad.: 9 v. p. — iki 3 p. p.
Trečiadienis uždaryta.

DR. JONAS V. MILERIS
NERVŲ IR SMUGENŲ LIGOS

5430 So. Kedzie Ave.
PAGAL SUSITARIMĄ
Tel. HE 4-1562

Skambinti 2 iki 9 val. popiet kasdien,
išskyrus trečiadienį.

DR. JULIJA MONSTAVIČIUS
GYDYTOJA-CHIRURGĖ
Vidus ligos

10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.
Telef. ofiso: PUllman 5-6766
Namų: BEvery 8-3946

Priėm. val.: kasdien 6-9 v. v., sešt.
1-4 ir 6-8; Seštad. 1-4 val. Treč.
uždaryta.

Tel. Ofis. VI 2-1484, Rez. RE 7-8816

DR. ALBINA PRUNSKIS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ

3259 South Halsted Street
Val. kasdien: 3 — 7 p. p.; penktad.
2-4 ir 6-8; Seštad. 1-4 val. Treč.
uždaryta.

Ofisio telefonas — Bishop 7-2525

DR. AL. RACKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4342 Archer Avenue
(Kampas Kedzie ir Archer)
VAL. kasdien nuo 2 iki 9 val. vak.
Treč. ir sekmad. tik susitarus

BRAZDŽIONIS MŪSŲ RELIGINĖS POEZIJOS TRADICIJOJE

BRONYS RAILA, Los Angeles, Calif.

Bernardai ir brangūs bičiuliai, — esu jums dėkingas už šiandien man suteiktą progą.*)

Jau antrą kartą man pasitaiko rašyti ar kalbėti apie lietuvių literatūros veiklą, tebesantį dar rankraštyje. Ir abu kartai tai atsitinka su Brazdžionio poezijos rinkiniais. Pirmą kartą buvo 1945 m. pabaigoje, kai jo "Svetimų kalnų" rinkinio rankraštis atsidūrė Paryžiuje, ir apie jį tada paruošiau platesnę apžvalgą vienam Amerikos lietuvių savaitraščiui. Tada buvo išspausdinta kiek anksčiau, negu pati knyga pasirodė.

O dabar štai antrą kartą tenka kalbėti apie kitą Brazdžionio poezijos rinkinį — "Vidudienio sodus", kurių augmenija šiuo metu dar apkopinėjama ir rašalo lietuvių tebeilaistoma spaustuviųje. Esu laimingas, galįs pasinaudoti šia išskirtine privilegija išreikšti savo įspūdžius mūsų bičiuliškame sambūryje, kuris, kaip tikėjosi, vienodai džiaugiasi ir galbūt net didžiuojasi savo draugo ir šio klubo nario nauju literatūriniu laimėjimu ir jam teisingai pavydų gautos milžiniškos stambios "Aidų" žurnalo premijos. Tik pagalvokit, 500 dolerių kaip iš dangaus! Su tokia brangia dovana buvo įvertinta Lietuvos poeto knyga, — beveik tiek pat, kiek vidutiniškai „kvalifikuoto Amerikos fabriko darbininko mėnesinis uždarbis!..

Tad gerus laikus gyvenime. Premijos Bernardas buvo vertas, ypač suteiktas jam taip idėjiškai ir religijai artimo lietuviško žurnalo. Gal kiek skirdamas nuo kitų, aš betgi nema nyčiau, kad čia būtų tik "šeimyninis" reikalas, svarbus ir idomus tik to vieno lietuvių visuomenės sluoksnio ar dvasinio klando simpatikams. Yra klaida ir didelė neteisybė, kai pavienės srovės ar jų ideologijos identifikuojamos su visa tauta ir jos kultūra, tarsi anapus jų niekas kitas neegzistuoja.

Bet lygiai būtų skriauda ir didelė neteisybė kitiems, lyg tartum iš kokio keršto, menkinti ar pražiūrėti tegu skirtingus, bet stambius ir gilius kūrybinius įnašus, jų neįreikuojančių mūsų tautos kultūros visumą. Juk tautos kultūrą ir jos turinį sudaro visų gyvųjų ir mirusiųjų generacijų įnašai. Tautos gyvumui yra svarbios ir reikalingos visos srovės ir jų pažiūros, jų siekimai, darbai ir žygiai, kurie tik neišsina iš jos gerovės ir laisvės intereso akiračių. Kurio nors laikotarpio išskylioti revoliucinė mažuma, kartais atrodanti visai nereikšminga, daugumos smerkiama ir niekinama, žiūrėk, vėliau išauga ir daugumą ir ne mažiau sėkmingai tęsia tautinės gyvybės siūlą.

Tai jau ne kartą buvo matyti mūsų istorijoje. Man sapnuojasi, kad tat dar ne sykį kartosis ir ateityje.

Religinė tradicija ir dramatiška jos dabartis

Taip aš tegaliu žiūrėti į Brazdžionį, į jo kūrybą, į jo stambų dvasinį įnašą mūsų tautai. Taip esu pasiryžęs vertinti jo poeziją, kuri, kaip emigrantų būdai dažniausia įprasta, yra esmiškai konservatyvi ir bent užsienio lietuvių plotmėje ats-

tovauja, tariant Draugo redaktoriaus kun. J. Prunskio mėgstamais žodžiais, neabejotinai daugumai.

Tai yra katalikiškoji Lietuva, — anuomet buvusi katalikiška laisva Lietuva ir ta pati katalikiška vyraujanti srovė dar ne užgesusiuse išėjimo polėkiuose. Tai pagaliau ta stambiausia daugiašimtmetinė rašytinė lietuvių literatūros tradicija — religinė poezija, giesmė, malda, tarpais katalikiškumas, rečiau protestantiškas žmogaus ir Dievo santykių išsakymas. Nėra kito lietuvių poeto, sakytum net ir praeityje nebuvo, kaip Brazdžionis, kuris taip giliai, gabi ir sodriai būtų triušėjęs tos katalikiškos ar apamai religinės lietuvių idėjinės linkmės vidudienio ir vidunakčio poetinio sodo sode. Ir šis vėliausias jo eilėraščių rinkinys, gal dar daugiau negu kiti, kun. Mažvydo Katekizmo keturių šimtų tradicijos aidais vėl prabyla į mus maldomis, litanijomis, šventyklų dvasia ir šv. Rašto šikšiais.

Laikai šiandien rūšiai ir grėsmingai pasikeitę ir toliau tebekinta. Ir šiame senime, vis dar nelygiame žmonių konflikte Brazdžionis tebėra giliai pasinėręs, kaip žmogus ir poetas.

Bernardas Brazdžionis, "Lietuvių Dienų" žurnalo redaktorius prie darbo... Tačiau laisvalaikiu — jo "pirštus bunda kanklių stygos, ir aš supu saulėtekio varpus". Už savo vėliausią lyrikos rinkinį "Vidudienio sodai" autorius laimėjo "Aidų" žurnalo 500 dolerių premiją. (D. Čibo nuotr.)

Kaip žinome, dabar ir nebe tik nuo dabar čia rungtis, rūpiusiai tariant, dvi srovės. Viena amžinai neramių, ieškančių ir galvojančių persveriančioji žmonių dalis teigia, kad dievai sukūrė žmogų, šią žemę ir universą. Tad žmogus turį gyventi santarmėje ir paklusnume dievų valiai, melsti jų malonės, klausyti jų prisakymų, tikėtis laimės ir išganyto žiurės ir ypač sekančiam gyvenime. Tai yra kilniausia, kas žmogui duota ir lemta...

Kita, mažesnė, maištaujančių dalis teigia, kad žmonės yra sukūrę visus mums žinomus dievus. Arba kai kurios iškilniausios praeities gėdynių asmenybės, filosofai ar moralistai, pačios apsišėlėję esančios dievais ar jų vieninteliais pranašais. Tik žmonės surašė savo suraštas tiesas ar sudėję savo svajones į dievų lūpas. Tos žmonių susikurtos koncepcijos, kaip ir dievai, per kelis tūkstantčius metų paprastai išmiršta, ir žmonija ieško vėl naujų dievų. Tie neklaužados taip pat teigia, kad žmogus esąs pajėgus ribotuose akiračiuose pats atrasti ir susikurti tiesas ir kad jis faktiškai yra sukūręs visus gyvenimo įstatymus, nors ne visada savo, o dažnai pačių dievų vardu. Nors jis vis dar nežino daugelio visatos paslapties ir gal niekada jų nesužinos, tačiau jo misija esanti ieškoti vis daugiau, tuo tarpu nesigėdyti savo nežinojimo ir nepretenduoti paslaptis kategoriškai išaiškinti sukurtytų mitų pagrindais.

*) Šis, kaip ir sekančiojo Draugo kultūros priedo numerioje paskelbtas antrasis tęsinys, buvo autorius įrašalbas 1960 m. lapkričio 5 d. Los Angeles Daugųjų Menų Klubo intymioje pobūvyje apie naujausią Bernardo Brazdžionio poezijos rinkinį "Vidudienio sodai". Čia dabar skelbiama platesnei visuomenei dviem straipsniais, kuriuos vietas patrupinantis, kitas kiek papildantis naujais daviniais. B. R.

Anos pirmosios būty vadina-
mų deistų įtikinimai, gi šios
antrosios — daugiau racional-
istų ir agnostikų pažiūros.
Taip tų dvejų krypčių vysto-
si žmonių dvasinė drama. Ar
būtume pajėgūs išlikti tik šal-
tais stebėtojai, ar kovingai
mestumėmės į konflikto sūku-
rį tik vienos pusės ir vienos
tikrosios tiesos vardai — vi-
si galbūt sutiksime kad ši
drama, jau daug kartų atsi-
skleidusi praeityje, šiandien
vis labiau aštrėja, platiėja ir,
deja, eina kraujingyn.

Moderninė literatūros polinkiai ir brazdžioniškas konservatyvumas

Be abejo, tai ne vienintelis
didžiausias mūsų žmonių
drama. Jų buvo ir esama žy-
miai daugiau. Tačiau Dievo ir
žmogaus dialogas, tiksliau —
žmogaus išsiskakymai dievybės
majestoto papėdės akivaizdo-
je per ilgus amžius yra buvę
viena iš vyraujančių visų me-
nų kūrybos temų. Kinta išsi-
sakymų forma, bet ne dialogo
esmė, ne pats "reikalas".

Tik vėliausiais laikais gau-
name pastebėti tam tikrų keis-
tų pasikeitimų. Aptardamas
italų rašytojo Carlo Cocioli
romaną "Baltasis akmuo", ži-
nomasis amerikiečių "Time"
magazinas, pvz. gal kiek per-
daug suprastintai sako: "Nak-
tis yra vienas iš būdų apspres-
ti dieni. Pažilgusi priešingu-
mais, paradoksalis ir neigiamais,
moderninė religinė literatūra
linksta tokiu pat būdu apspres-
ti dievotumą. Kafkos, Mauriac
ir Graham Green romanuose
didvyris suvokia ne Dievo bu-
vimą, bet jo nebuvimą, ne die-
viškosios malonės artumą, bet
nutolimą, ne Dievo pasaulio
tvarką, bet jos absurdiškumą".
Toks savęs pažeminimų
apsėstasis religinis didvyris iš
tikrųjų esąs silpno tikėjimo
žmogus, ir visos jo didvyrišku-
mas pasireiškias tuo, kad jis
tai pats žino. Toks esąs ir Co-
cioli romano herojus — kunig-
gas, gajnojamas įsitikinimu,
kad jis toliau nebetikis Dievą
ar per mažai tikis...

Ne toks mūsų Brazdžionis.
Ligiol jam būtų sunku primes-
ti anos moderninės religinės li-
teratūros "ligas". Nesvetimi
jam paradoksalis ir kartais vie-
nas kitas "priešingumas", bet
niekada jame nebuvo justi die-
vybės ir jos artumo neigimų.
Dieviškoji malonė jam beveik
čia pat išsitiesęs faktas, o Vieš-
paties pasaulio nuostabi tvarka
aiški ir dominuojanti, kaip uo-
la, kurios galėtų nepastebėti
tik apjokėliai. Šiuo atžvilgiu
jis yra buvęs ir maždaug išli-
kęs mūsų "viduramžiškas"
žmogus, tradiciškas, konser-
vatyvus, aiškus ir griežtas. Jis
vis toks monumentalus, kad aš
beveik stebiuosi ir kone gailiuo-
si, jog anie modernizmo vėjai
ir rūdys vis dar nepragaužia
plyšiais jo granito. Pirmau-
čiuose šių dienų pasaulio religi-
niuose poetuose nedažna rasti
tokie giliai pasitikėjimo Die-
vybės idėja ir faktų, kaip Braz-
džionio "Pavasario fragmentuo-
se", kur jis savo įprastu stilii-
mi išsako maldą išganingai Os-
tijai:

Ir šaukia žemė jai Osanna,
Ir vandenynai jai — Osanna,
Ir visata visa — Osanna...

Nuostabu! Ir beveik su pa-
vydu žiūrėčiau į tokį tikėjimą
ir retą sugebėjimą per krikščio-
nišką, gal dar siauriau — per
katalikišką pasaulio dalį rep-
zentuoti visumą, "visą visatą".
Vandenynai — gal ir taini,
tačiau kas tas tik vienas Paci-
fikas šniokščia, man jau būtų
sunku tiksliai atsišluoti. Bet,
deja, visa žemė, nei juo labiau
visa visata šiandien taip osa-
niškai nešaukia. Būdami nekur-
čiais ir neaklais liudiunkais, iš-
girstume ir pamatytume grei-
čiau priešingų šauksmų...

Telesforas Valius. Ilustracija L. Andriekaus knygai "Saulė kryžiuose".

Svarbiausias menininko papošalas

Permirkęs mūsų žmonių ir
mūsų tautos dramų konvulsio-
mis, kaip ir milijonai kitų,
Brazdžionis tačiau skiriasi nuo
milijonų tuo, kad savo sielvartą,
savo tikėjimą ir svajones
išsako nuostabiai gražia kalba.
Jo poietinis žodis, dažnas eilė-
raščio posmas yra pasiekęs pa-
sigėrėtino — meistriškumo. Zo-
džio menininkui tai pats svar-
biausias papošalas. Mūsų reli-
ginės poezijos kalboje ir formo-
se jis pasiekė ir visiems lai-
kams užtikrino vieną iš iškiliau-
sių vietų. Perdaug būtų pavyz-
džių citatom. Man tačiau pati-
ko vienas iš gražiausių šio rin-
kinio posmų apie simbolinę
Aušros dainą, kurios klausosi
"vergai, karaliai, nuotalkos ir
jaunikičiai, ir atsiskyrėliai, ir
popiežiai seni":

Ir skaitė jie žvagdėtos mano
knygos
Maldom ir giesmėm žydnčius
lapus,

Nes mano pirštus bunda
kanklių stygos,

Ir aš supu saulėtekio varpus...
Ir šiame vėliausiam rinkiny-
je Brazdžionis "supa saulėtekio
varpus", sklandžiai traukdamas
jam būdingos, savitos ir jau
nusistovėjusios poietinės kalbos
virvę. Tie tradiciniai žodžių ar
išties eilučių pakartojimai, re-
torika, patetika, garsiniai tam
tikrų raidžių sutirštėjimai jo
eilėraščių kartais daro truputį
sunkokius tylois skaityti, bet
tokius retai dėkingus didesnia-
me būryje ar deklamuoti nuo
estrados. Jis labiau minių poe-
tas, trubadūras laikmečio triū-
nas, senovės gadynių pranašas
miestų aikštėse ar kalnų tar-
pekluose. Tuo jis skirtingas
nuo kai kurių mūsų vėliausių
jų poetų ir taip pat nuo tų, ku-
riuos dabar apdovanoja Nobe-
lio premijomis. Anų poezijos
subtilaus estetizmo ir filosofii-
nės mūlo putose dažnas skai-
tytojas tesugeba rasti gilesnę
prasmę tik su komentaru ir pa-
pildomų išaiškinimų pagalba.

Brazdžionio žodis gi visiems iš
karto suprantamas, beveik tie-
sioginis, ir jo prasmių neberei-
kia specialiai aiškinti. Be abe-
jo, tai didelis jo plusas, nors
poetiniu požiūriu, kaip vėliau
matysime, slepiantis ir kai ku-
rių pavojų.

Vis dėlto šiame rinkinyje
randame kai ką visai naujo —
tai ilgesnį poemą, pavadintą
"Šimtmečio žingsniais". Šalia
tradicinių katalikiškų motyvų,
šviežiai suskambančių ypač pui-
kiam eilėraštyje apie Paul
Claudel, šimtmečio žingsniai su-
daro idomius ir gaivius forma-
linius, dar kiek rupius ieškoji-
mus poetine bame Brazdžionio ke-
lyje. Tai mūsų tautos praeities
ir dabarties tragedijos pėdos,
tai žinginiai vizijų suvokti pa-

saulio ir mūsų tautos katastro-
fų prasmė. Idėjinė kryptis ta
pati, bet būdas nusakyti dienos
ir nakties priešingybei kitoks,
jam naujas.

Kaip žinoma, vyresnio am-
žiaus lyrikai paprastai nėra
paslinkūs formų revoliucijoms,
bet man kiltų įtarimas, kad
Brazdžionis gal dar sudarys
išimtį. Nebūčiau paskutinis tar-
pe tų, kurie tuo džiaugtųsi ir
sveikintų.

SAULĖS GIESMĖ

(Atkelta iš 2 ps.)

MĖNESIENA

Be angelų,
Be serafinų —
Vienas —

Tu mūsų peržengtas pasė-
liais gėries.
Čia tavo asara nukrinta mė-
nesienoj

Ant kmyno ir svėrės.

Tai Tu verki
Taip tyliai, tyliai,
Dieve.

Tai Tu vidunakčiais alsuoji
taip lengvai

Kad mes jau nebegirdime to
verksmo,
Nebeįtame alsavimo,
Banguojančio javais.

Kur angelai,
Kur serafinai
Dingo,

Kai asara suvilgė tavo die-
viškas akis?
Naktis tokia gili, tokia grau-
dinga,

Ir svėrės klausia, ko verki?..
Mano manymu, dabar eilėraš-
čio kondensuotėsnis, susikon-
centravo apie vieną verkančio
Dievo temą, nesmulkinant jos
poeto asmeniškais jausmais ir
nieko nepriedančiais botanik-
kiais išsiskaidymais. Paskutinio
posmo baigimas ne viską išaiš-
kinančių, galutinių ir tvirtų tas-
ku, o problematišku klausimu
duoda eilėraščiui tam tikro gy-
vumo, palikdamas vietos ir to-
limesniui skaitytojo mąsty-
mui.

Baigiant

Nežiūrint čia tų kelių kriti-
škų pastabų, apamai, knygoje
visur gausi eilėraščių, kuriems,
turėdami prieš akis religinės
poezijos pobūdį ir taikomus jai
tuos pačius aukštus žodinio me-
no kriterijus, nieko prikišti ne-
galime.

Knyga išleista puošniai. Ir
todėl ji turėtų būti perkama
kaip kultūringa dovana bičiui-
kams įvairių švenčių ir kitokių
sukaktuvių progomis. Dail. T.
Valiaus gausios iliustracijos,
atskirai jas paėmus, yra pasi-
gėrėtinos. Bet jų modernus
abstraktinis pobūdis sunkiai vis
dėlto suderinamas su tokiu
konkrečiu, paprastu ir kasdie-

KRONIKA

• J. Narūnės eilėraščių kny-
gos vaikams "Jaunieji daigeliai"
antra patalysa ir papildyta
lauda jau išspausdinta. Leidinys
Svietimo Tarybos aprobuotas,
išleido Liet. Knygos Klubas.
Knyga turi 55 pusl., atiduota į
ryšklę. Eilėraščiai apima vai-
ko pasaulį nuo lėlių iki Lietu-
vos, yra ir religiniai. Labai gau-
siai iliustruota vaikų nuotrau-
komis, mūsų dailininkų kūrinių
reprodukcijomis. Knyga gausi
"Drauge". Kaina \$1.50.

• Emilija Alicija Tumaitė,
Vaizganto gimnaitė, iš Sibiro
tremties persikėlė į Lenkiją.
Varšuvoje pasiekė filosofijos
magistrės laipsnį, kurį laiką
dirbo vienoje redakcijoje, para-
šė lietuvių kalbos vadovėlių len-
kiškoms mokykloms. Taipgi
yra parašiusi trumpą lietuvių
literatūros istoriją, apžvalgą.
Dirba vienoje mokslo įstaigoje
Varšuvoje.

• Knyga apie Milašų. Iš
spaudos išėjo nauja knyga Andre
Lebois "Oevre de Milos".
Milašius poetas, dramaturgas,
politikas — pranašas etc. Lei-
dėjas Paul Lebois, 39 rue Guil-
lener, Rennes (I. et V.), kai-
na 8 N. F. "Les Nouvelles Lit-
teraires" IX. 29 Christian De-
deyan palankiai atsiliepia apie
tą Andre Lebois knygą.

• Prancūzai domisi knyga,
kur aprašomas lietuvis. "Voici
Pourquoi" paminėję Suzanne Li-
lar knygą "Le divertissement
portugais", kurios svarbiausiu
veikėju yra Lietuvos kunigaikš-
tis Giedraitis.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Jau dabar laikas siųsti siuntinius KALĖDOMS

MES TURIME SUTARTI SU INTURISTU NUO 1947
METŲ IR ESAME PATAČIAI ŽINOMI DĖL PUIKAUS
PATARNAVIMO.

MŪSŲ PATARNAVIMO MOKESTIS YRA ŽEMIAUSIAS
(nuo \$5.00 iki \$10.00)
ir per mus pasiųsti siuntiniai greičiau pasiekia gavėjus.

Reikalaukite
mūsų naują
katalogą bei
mūsų sąrašą.

**Central Parcel
Service, Inc.**
220 So. State St.
Chicago 4, Ill.
WABash 2-9354

Mūsų klientai
naudojasi nemokamai
viena mašina greta
esantiame garaže.

Pasiruoškite Ateinančių (1961) Metų ATOSTOGOMS!

Ateinančių metų atostogas planuokite jau dabar, kad galė-
tumėt turėti geresnę pasirinkimą ir lankytinų vietų ir lėktuvų
ar laivų pasirinkimą.

SEGHEITI TRAVEL BUREAU

2451 S. Oakley Ave., Tel. YA 7-3278, Chicago 8, Ill.
sutvarko dokumentus, parūpina kelionę lėktuvais, geležinkeliais,
autobusais, laivais, kaip keliauti Europoje taip ir planuoti ato-
stogas P. Amerikoje, Kanadoje ar ir pačioje Amerikoje įvair. vietose.

KALĖDOS JAU ČIA PAT!!!

BRIGHTON BAKERY savin. Feliksas
Mackevičius yra užsitaręs visų pasi-
tikėjimo, o ypatingai šeiminių, ku-
rioms jis teikia pagalbą visomis išimčių
progomis, bet svarbiausiai tai KALĖDŲ
ŠVENČIŲ proga.

F. Mackevičius savo gaminius pasiū-
mėjo Kaune, Nepriklausomoje Lietuvoje,
o dabar jau yra visų lietuvių ir kitatau-
čių mėgtas Chicagoje. Jo gaminių di-
delias kiekias atvažiuoja apsipirkti iš
tolimesnių vietų (Missouri, Michigan,
Indiana, Wisc. ir kt.)

Artėjančioms Kalėdų šventėms pasiruošę gerai, bet prašo ir
šeimininkų bendradarbiavimo, kad užsakymus duotų kaip galima
anksčiau, kad galėtų visokias gaminius apdirbti laiku ir visus.
Be visais jau gerai žinomų savo puikiai skoniu tortų, medauninkų,
marciponų, lietuviškų baravykų, šliūkių ir kitokių gaminių, dabar
kepa ir pagarsėjusį puikiai skoniu RAGUOLĮ (Baumkuchena). Visi
gaminiai bus pritaikinti Kalėdų šventėms, ne tik skoniu, bet ir
atitinkamais papuošimais.

Savo užsakymus perduokite telefonu Vtgrinia 7-1250 tuojau
pat ir galėsite ramiai laukti šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų.

PASKUTINĖ DATA YRA GRUODŽIO 21 DIENA

Toliau gyvenantieji užsakymus gali duoti ir laiškais, o gami-
niai bus pasiųsti paštu.

BRIGHTON BAKERY
2457 West 46th Place, Chicago 32, Ill.

LIETUVIŠKOJI MOKYKLA

AMERIKOS LIETUVIŲ MOKYTOJŲ 5-GOS SKYRIUS

Redaguoja J. Plačas, 7045 S. Claremont Ave., Chicago 36, Ill.

Mūsų pamirštoji tvirtovė

Rudens ir žiemos vėjams grojant disonansines melodijas, keičiasi ir žmogaus nuotaikos. Būni daugiau susimąstęs. Liūdnu įvykių prisiminimai, lyg kino filmas, perbėga per minčių ekraną. Apmąstymai yra nadingi sielai. Žmogus pastebi, kas yra neigiamo ir teisyntino, kas užmiršta, bet verta prisiminti.

Grįžkim mintimis į netolimas praetis sutemas. Atrasime vieną apželtą takelį, kuris nuves į neįtikėtinų dienų kraštą. Ten rasime nemažai mūsų brolių ir sesių, kurie neturėjo laimės pasiekti uostą, vedantį į gerą ir šviesesnę gyvenimą. Tardami jiems sudiev pažadėjimų jų ne užmiršti. Ar ištesėjome? Maža dalis atsakys, taip. O kur dauguma? Nuleidę moderniško gyvenimo uždaugą gyvena šūkiu — išnaudok dieną.

Adventas. Susimąstymo ir atgalios laikas. Duokime sąžinės apyskaitą ne vien Dievui, bet ir Tėvynei. Ji kenčia, yra bejėgė. Statykime tvirtoves, ruškiname kovotojus Jos išvadavimui! Ačiū Dievui, turime tvirtovę Tėvynės pašonėje. Jos vardas — Vasario 16 d. Gimnazija. Išoriniai gražiai atrodo, tačiau vidus liūdnas, vaizdas teikia. Mokiniai susitraukę nuo šalčio pamokas ruošia, veidai išbalę nuo nepakankamai gero maisto. Mokytojų padėtis ir nepavydėtina. Krašto valdžia jiems stato didelių reikalavimų, o gauna mažai. Turėjome 220 būrelių rėmėjų, šiandien ne 20 nebėra. Mūsų tautos priešų tikslas yra sugriauti tą mūsų dvasinę tvirtovę. Kaip matome, jiems tas sekasi. Gimnazija vos trečdaliu lėšų begauna. Kokios ateitis? Atsakymas lengvas: tokia, kokios mūsų priešai nori.

Šimtai, o gal ir tūkstančiai jaunuolių būtų atplėsti nuo lietuviško kamieno. Tai ne šiaudiniai lietuviai, bet geriausi mūsų tautos ambasadoriai. Sportu, metuviškais dainomis, tautiniais šokiais jie įmonuoja vokiečius. Kad ir nenoromis turi apie mus pasakyti, jog esame aukštos kultūros žmonės. Tie jaunuoliai ne kokie materialistai, šalios figūros, bet nuosirdžiausi mūsų tautos sūnūs. Vokiečių gimnazijos ir bendrabučiai savo aprūpinimu neturi sau lygių. Tačiau mūsų jaunuoliai meliau kenčia šaltį ir alkį, bet lieka ištikimi savo kenčiančios Tėvynės kariai. Jų likimas mūsų rankose. Mes esame daug padarę lietuviškumui išlaikyti šiame krašte: pristatėme puikių reprezentacinių pasatų, išlaikome lituanistines mokyklas, tačiau dažnai turime ir griežtumo pavartoti, kad mokiniai jas lankytų. Leiskime mokytis tiems, kurie per jėgą veržiasi į mokslą ir šviesą, už Lietuvos laisvę ir lietuvišbės egzistenciją svetur.

Laikydami šio krašto papročius, Kalėdų švenčių metu, visus šeimos narius apdovanojame. Skirkime vieną dovaną daugiau nepažįstamajam šeimos nariui — savo tautiečiui, Vasario 16 d. gimnazijos mokiniui. Tie keli doleriai pralinksmins išblykusių jaunuolio veidą ir įkvėps jam norą dar daugiau dirbti ir aukotis šiam Didžiajam Tikslui.

Būkime tikri, kad atlikę šią pareigą, eisime lengva širdimi pasveikinti gimusį Kristų. Į šūkį "Garbė Dievui Aukštybėse!" už didžiųjų vandenių, iš galimų jaunuolių krūtinų pasigirs — "Geros valios žmonės".

J. Plačas

P. S. Lietuvių Mokytojų Sąjungos atstovo Vasario 16 d. Gimnazijos reikalams p. A. Gulbinkso adresas yra šis:

6324 S. Bishop Ave., Chicago, Ill.

Graži ir vertinga dovana

Rytiečiai sako, kad vienas paveikslas atstoja tūkstantį žodžių. Bevertindamas naujai išleistą Vlodo Vijeikio knygą — albumą — "Lietuva mano tėvų žemė", suskaičiau tūkstantį su keliais šimtais paveikslų. Šeši iš jų spalvoti. Pavertus žodžiais, išeitų arti pusantro milijonų žodžių veikalas. Jei kuriame iš jūsų tokia knyga patektų į rankas, vargiai pasiryžtumėte ją perskaityti. Šį albumą ir vaikas su malonumu paims į rankas ir neduos tėveliams ramybės nuolat klausinėdamas: kas tas, kas čia, kodėl taip ir t. t.? O tėveliams teks maloni pareiga apšviesti vaiką lietuviškai, jam pačiam to norint. Ar ne gera priemonė lietuviškam švietimui? Ko neįkals į galvą vaivoriškai ir knygos, tą lengvai padarys paveikslų albumas. Nenoriu paneigti vadovėlių ir knygų reikšmės, tačiau kaip geras lituanistinis švietimo priemonė, pataričiau visiems tėvams tokį albumą įsigyti. O mokykloms ir mokytojams, kaip ir būtinybė.

Šias mintis rašydamas neturiu jokių subjektyvių sumetimų, galvoju praktiškai. Reikia pasveikinti poną Vijeikį už šį gražų ir lituanistiniam švietimui naudingą darbą. Visi žinome, kaip yra sunku išleisti knygą, kuri leidėjui duoda nuostolių. Ponas Vijeikis tą turėjo mintį, o vistiek ryžosi tam darbiui. Neapvilkinio jo ir stenkimės kiek gyti švenčių progą, kad kiekvienos lietuvių šeimos stalą puošytų šis gražus ir puošnus albumas.

Pirmam puslapy lietuviška kopylėlė ir šalia jos užrašas: "Tėviškėlė, 4346 So. Western Ave., Chicago 9, Ill. 1961 m." Sekančiam puslapy Lietuvos vaizdelis ir "Vladas Vijeikis — Lietuva Mano Tėvų Žemė".

Knyga — albumas turi truputį teksto, yra 430 puslapių storumo. Kaina nepažymėta.

Neverskite vaikų valgyti

Michigano Universiteto dietos specialistas pataria: geriau, kad vaikas praleis vieną valgyimo laiką, nekaip valgytų verčiamas. Nusilakstę, prisilaikę vaikai prieš valgį pirma reikalingi poilsio. Jeigu jie tada bus verčiami valgyti, juose gali išaugti nenoras valgyti vieną ar kitą iš tų verčiamų priimti valgių. Paskiau būna sunku tai atitaisyti.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiemis savo taupytajam išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigų galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Nuo šių metų liepos 1 d. dividendai yra pakelti iki 4 1/4%.

MUTUAL Federal SAVINGS

and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMACK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kozanavskas, Pres.

A. a. Paulius Augius. Ilustracija

Antanas Juška

Didysis dainų rinkėjas

(1819 — 1880)

DR. JONAS BALYS, Washington, D. C.

Sukako aštuoniasdešimt metų, kai mirė kun. Antanas Juška — Juškevičius, įžymiausias mūsų dainų rinkėjas ir leidėjas. Jis užrašė apie 5,500 dainų ir beveik 2,000 jų melodijų, kurių tik dalis buvo atspausdinta, būtent: 2,669 dainų tekstai ir 1,765 jų melodijos. Likusieji rankraščiai, apie 3,000 dainų tekstų, dingę Rusijos revoliucijos metu. Vis dėlto tai yra didžiausias iki šiol atspausdintas vieno asmens surinktas mūsų dainų rinkinys, sudaręs penkis storus tomus.

Daugiausia rinko Veliuonos parapijoje

Dainas rinkti jis pradėjo 1850 m., sudarė pirmą išsamų veivūnių papročių aprašymą vėliuoniuose 1870 m. "Dainas rinko Pušaloto (tik 15), Alsėdžių (100) ir daugiausia arba visas kitas Veliuonos parapijoje, pastarojoje buvo klebonu 1864—1871 m. Jo dainų užrašymai buvo pavyzdinčiai atlikti, prisiliekant mokslo reikalavimui, kurie ir šandien tebegalioja: užrašymų tikslumas ir pilnumas, nieko neįsileidžiant ar nepakeičiant, nurodymai, kuria proga kokia daina dainuojama ir pilna metrika — iš ko ir kur užrašyta.

Prieš mirtį matė pirmą tomą Savo brolio kalbininko Jono Juškos ir profesorių K. Jaučiaus ir J. Baudouin de Courtenay padedamas bei patiriamas, jis Kazanuje, būdamas jau pensininkas, pradėjo leisti "Lietuviškas dainas", pats apmokėdamas spausdinimo išlaidas. Pirmą dainų knygą, atspausdintą 1880 m., dar galėjo pamatyti jau mirštamai sirdamas ir tatai jam suteikė daug džiaugsmo. Po jo mirties brolis Jonas pasirūpino išleisti dar du tomu "Lietuviškų dainų" ten pat Kazanuje, 1881 ir 1882 m.

Kadangi lietuviškų knygų spausdinimas lotynų raidėmis buvo rusų valdžios uždraustas, tai didelė pagalba buvo suteikta Kazaniaus universitetui, priimant dainas į savo leidinį "Izvestija Kazanskogo Universiteta". Mat universitetas, pasinaudodamas jam valdžios suteikta autonomija mokslo srityje, neatsiklausęs cenzūros atspausdino dainas lotynų rašmenimis, o paskum dainos buvo išleistos atskiromis knygomis, kaip atspaudai. Šituos atspaudus, rastus ano metu Lietuvoje, rusų policija konfiskavo.

Dar du tomai "Lietuviškų Svotbinių Dainų" buvo išleisti Petrapilio Mokslo Akademijos 1883 m. Šiam leidiniui buvo gautas ypatingas paties caro leidimas. Melodijas išleido Lenkų Mokslo Akademija Krokuvėje 1900 m.: "Melodie ludowe litewskie" (antraštė duota ir vokiškai).

Nauja laida Lietuvoje

Visos šios dainos ir jų melodijos buvo perspausdintos penkiuose storuose tomuose šių dienų Lietuvoje 1954—55 m. Pirmuose trijuose "Lietuviškų dainų" tomuose duodamas ir fotografuotas pirmojo leidinio kiekvienas puslapis, o gretimame puslapyje dedamas tekstas, perrašytas šių dienų rašyba. Svotbinių dainų leidinyje origi-

nalo tekstas nepakartotas, tiesiog visos 1,100 dainų perspausdintos šių dienų rašyba. Melodijos sudėtos kiekvienos knygos gale ir dar pridėta nemaža paaiškinimų apie tekstą ir melodijas, visokių priedų, kaip dainų klasifikacija, kurių pirmuose trijuose tomuose visai nebuvo, retesnių žodžių žodynėlis ir kitkas.

Visi tie priedai ir iliustracijos turi vertę, nors Z. Slaviūnas, duodamas savo pastabas ir paaiškinimus "Svotbinei rėdai" (II t. 559—594 psl.), didžiąją medžiagą dalį išsivertė iš mano vokiškai parašytos ir 1946 m. Hamburge išleistos knygelės "Litauische Hochzeitsbrauche", tikrojo autoriaus niekur neminėdamas. Atsižvelgiant į visiemis žinomas sąlygas ir aplinkybes, per daug ji smerkti už tai nevertėtų. Būdinga, kad naujos laidos pirmuose trijuose tomuose praleistos septynios dainos, nės jose paminėti žydai.

Nors šių dienų Lietuvoje mėgstama pasigirti apie visokią pažangą ir naujus didelius užsirimimus, tačiau pirmas didelis darbas tautosakos srityje buvo kaip tik Juškos dainyno perspausdinimas. Taip pat perspausdinti Rėzos (1825 metų) ir S. Stanevičiaus (1829 metų) dainų rinkiniai. Reikia pripažinti, kad šiais perspausdinimais padarytas naudingas darbas, o j kai kuriuos tendencingus aiškinimus, įterptus įžangose, galima nekreipti dėmesio.

Pagrindinis šaltinis

Mūsų tautosakoje Antanas Juška užima tokią pat vietą, kaip suomiuose Elias Loennrotas, estuose Jokūbas Hurtas ir latviuose Krišons Barons. Tiesa, dabar mes turime rinkėjų, kurie užrašė didesnę dainų skaičių, negu Juška (pvz. Jurgis Dovydaitis užrašė gal dvigubai daugiau dainų, bet jo užrašymai nėra tokie tikslūs), tačiau nei vienas vėlyvesnių rinkėjų neįstengė tiek daug savo užrašytų dainų atspausdinti. Tad Juškos dainynas ir iki šios dienos pasilieka pagrindinis ir pats stambiausias šaltinis mūsų dainoms tyrinėti.

Vienalaikis buvo praaugęs pusimčių metų

Reikia atsiminti, kad anuo metu rinkti prastų žmonių dainas mūsų krašte buvo laikoma niekuo darbu. Iš Juškos juokėsi dvarininkai ir kai kurie jo konfratrai, tačiau, vėliau, Valančius suprato jo darbo vertę, pagyrė jį, ragino greičiau savo rinkinius atspausdinti. Šiaip ano meto "šviesuomenė" buvo daugiau linkusi matyti kleboną leidžiantį savo laisvalaikį prie kortų ar stikluoko, negu vaikš-

KULTŪRINĖ KRONIKA

• **Studentų organizacija stiprėja.** Akademinio Skautų Sąjūdžio Bostono skyrius pastaraisiais metais gerokai paaugo ir dabar yra didžiausia lietuvių studentų grupė šiame universitetų mieste. ASS sudarytas iš trijų vienetų: studentų korp! "Vytis" (12 narių skyriuje, pirm. stud. inž. Laimis Vencus), studentų skaučių d-vės sk. (20 narių, pirm. biologė Mila Lėmonaitė) ir filisterių — alumnų grupė (8, pirm. inž. A. Treinys). Bendrajame ASS sk. metiniame susirinkime gruodžio 3 d. dalyvavo 32 asmenys, t. y., keturi penktadaliai visų. Po organizacinių reikalų buvo pademonstruotas stud. C. Kiulio filmas iš vasaros stovyklos, kurioje dalyvavo apie 120 ASS narių, ir stud. R. Bričkaus nuotraukos iš Europos. Pabagai visi drauge padainavo kelio-lika lietuviškų dainų. Kalėdų dieną stud. sk. ruošia šokių vakarą Bostono liet. jaunimui.

ASS centro valdyba yra Chicagoje. Čia leidžiamas ir savas žurnalas "Mūsų Vytis" iš Bostono skyriaus rudens semestro veiklos pažymėtinas spalio m. suruoštas vakaras garbės nariui prof. Ig. Končiui pagerbti. Prog. sudarė Liet. Skautų S-gos vadovybės suteiktas Geležinio Vilko ordinas profesorui — skautininkui, išdirbusiam LSS-gos tarboje nuo jos sukūrimo Lietuvoje. Tą aukščiausiąją sąjungos garbės ženklą prof. Končiui įteikė Lietuvos g. kon. A. Šalna.

Lapkričio 11—12 d. studentai skautai Bostone buvo suruošę sėkmingas "studijų dienas" su 5 paskaitomis, kurių klausėsi apie 50 studentų-čių. Apie naująsias šių dienų gyvenimo kryptis savo specialybėse kalbėjo kvietieji prelegentai: pedag. E. Vasyliūnienė, dr. Juozas Gir-

čiojantį pas senus žmones ir prašantį dainuoti piemeniškas dainas. Dar jis ieškojo retų žodžių ir poselių, kurių jis surinko apie 70,000 savo užsimontu dideliame lietuvių kalbos žodynyje. Per eilę metų (nuo 1897 iki 1922) to žodyno buvo išspausdinti tik trys tomai (bailigiasi žodžiu "kaštuotis"), jį tvarkė visa eilė redaktorių, pradedant broliu Jonu ir baigiant K. Būga.

Mūsų nuostaba ir pagarba priklauso tokiame asmeniui, kuris savo vienlaikius buvo praaugęs bent pusimčių metų.

nius, rašyt. St. Santvaras, kolegijos lekt. V. Mantautas ir inž. dr. J. Gimbutas, kuris dabar išrinktas ASS Bostono sk. pirminku, kaip Korp! "Vytis" filisteris.

Sekančiam semestriui taip pat numatyta įdomi programa. (jrg)

• **A. a. prof. K. Pakšto mįnėjimas** New Yorke lapkričio 27 d. praėjo iškilmingai. Buvo išstatyta pomirtinė K. Pakšto kaukė ir pertransliuota iš juostelės jo kalba. Išklaudyta su dideliu susikauptimu. Tarp kitko, kun. Dabušis ketinęs padaryti žymiai daugiau juostelės kopijų.

Rengėjų pirmininkas rašytojas Pr. Naujokaitis perskaitė Janinos Pakštienės (žmonos) sveikinimo žodį susirinkusiems. Dr. Antanas Bendorius — kolega ir artimas vėlonies draugas — paskaitė įdomią paskaitą (apie 40 minučių). Jo paskaita būsimanti išspausdinta Aiduose.

• **Apie lietuvių literatūrą** prancūziškai, vokiškai ir ispaniškai. Clark Mills įvadas į lietuvių novelių rinkinį angliškai, kurį Danutės Brazytės vertime buvome išspausdinę mūsų kultūros priede, dabar yra išverstas į prancūzų kalbą ir ruošiamas jo vertimas vokiškai bei ispaniškai. Plačiai bus paskleista informacijų apie mūsų dailiąją kūrybą.

• **Dail. P. Dagio** kūrinių paroda Toronte praėjo sėkmingai; uždaryta gruodžio 11 d.

GRADINSKAS

J. G. TELEVISION CO.
2512 W. 47th St., FR 6-1998
TV RADIJAL. HI-FT. VESINTUVAI
Lig. Kalėdų atdara ir sekmd.
nuo 11 val. lig 4 val.

ADOMAS VAITKEVICIUS

Anglių ir Alyvos Patarnavimas

Telef. R.Epublic 7-5803
Visų rūšių apšildymo sistemų įvedimas, perdėrimas ir patalynas
Greitas, sąžiningas ir pigus patarnavimas

ATLAS FUEL CO.

ATSTOVAS

4919 So. Paulina Street
Tel. PROspect 6-7960

Center Cut
PORK CHOPS
OR ROAST
Kiauliena sv.

49c

PARK FOOD & LIQUOR MART

2610 West 71-st Street

Atdara nuo 9 iki 9 val., o Sekmadieniais iki 1:30.
PRISTATYMAS NEMOKAMAI

TV, RADIJAL, STEREOFONINIAI HI-FT, VOKISKI APARATAI
TAISYMAS IR PARDAVIMAS
FRANK'S TELEVISION AND RADIO, INC.
3240 South Halsted Street Tel. CA 5-7252

Jūsų Kalėdų Džiaugsmas Bus Pilnesnis...

kai įsigysite ką nors nauja iš baldų. Tik už \$149.95 galite įsigyti 3 dalių miegamąjį setą, spyruokles, čiužinį, 2 pagalves, 2 lempas, kilimėlį ir paveikslą. Už \$189.95: 2 dalių parlor setą, 2 pakopų stalą, cocktail stalą, 2 stalo lempas, kilimėlį. 5 gabalų DINETTE setas \$39.95 ir aukščiau. Didelis pasirinkimas iš Vokietijos importuotų Stereo, HI FT, Fonografų ir radio aparatų, su kuriais galite girdėti Europos radio stotis ir kitokių baldų ir namams reikmenų.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS, sav.

ROOSEVELT FURNITURE CO.
2310 W. Roosevelt Rd. Tel. SEeley 3-4711
Sekmadieniais atdara nuo 11 iki 5 val. po pietų

1909

1960

Taupyk Stipriausioje CHICAGOS TAUPYMO BENDROVĖJE

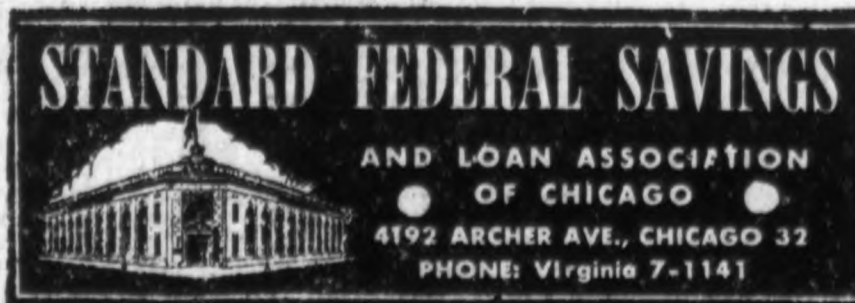
Turtas — \$75,000,000.00

Atsargos Fondas \$6,500,000.00

Justin Mackiewicz, Chairman of the Board

Justin Mackiewicz, Jr., President

FREE PARKING

VALANDOS: Kasdien įkaltant šest, nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Trečdadieniais visai neatidaro.

DIDŽIOJO DAILININKO

Pauliaus Augiaus netekus

A. VALESKA, Chicago, Ill.

Gruodžio mėn. 10 dieną Sv. Kazimiero kapinėse palaidotas vienas iš didžiųjų lietuvių grafikų dailininkas Paulius Augius. Pauliaus mirtis mums visiems buvo staigus smūgis: dar taip neseniai matėme jį pilną gyvybės ir energijos, planuojantį ateitį ir sveiką kaip šimtmetį Lietuvos žuolą.

Dailininkas Augius priklausė pirmajai originaliajai nepriklausomoms Lietuvos grafikų grupei, išugdę tai lietuviškos meno mokyklos. Kraštui atgavus nepriklausomybę, susitvarkius administracinėmis bei mokslo institucijoms, tuojau pradėjo veikti ir Meno Mokykla su visais skyriais, neišskiriant ir grafikos.

Ne visose meno srityse anuo metu turėjome kvalifikuotų žmonių. Neskaitant kelių dailininkų, susipažinusių su grafikos menu ir technika, ryškesnių individualių grafikų nebūta. Gana gercm techniškai priemonėm pradėjusi darba, mūsų Meno Mokykla ėmė ugdyti jaunas grafikos jėgas. Po kelerių metų tarp mokyklos sienų pradėjo kristi ryškėti jų individualumas ir savitas grafikos formos traktavimas. Naujos grafikos kartos ūgdytume stambus mokytojų vaidmuo teko dailininkams A. Galdikiui ir M. Dobužinskiui. Ypatinai pastarasis, skatinamas studentus daryti į Paryžių ir apskritai Vakarų pasaulį, lygiagrečiai puoselėjo studijų domėjimąsi lietuvių liaudies raižniais.

Žemaitijos sūnus

Žemaitijos sūnus Paulius Augius, paskatintas mokyklos, giliai įsijautė į mūsų liaudies grafikos dvasios bei formos kalbą. Būdamas tikras kūrėjas, jis liaudies grafikos nepamėgdžiojo, o surado jam būdingą tematiką ir vaizdavimo stilių. Iš kitos pusės, Pauliui Augiui buvo gimtas mūsų liaudies meno nekomplikuotas siužeto pasakojimas ir jo išraiškos būdas. Todėl savo sintetinėmis, kartais beveik simbolinėmis formomis jisai ir išliko mūsų liaudies meno ekspresijos charakteriję.

Individualus kūryboje

Žvelgdami į plačią Augiaus kūrybą, į daugybę jo iliustruotų knygų, matome, kaip individualiai jisai traktuoja kiekvieną siužetą ir kiek formos bei nuotaikos įvairumo suranda kiekvienai iliustracijų serijai. Į didžiausias Pauliaus darbus — iliustracijas drąsiai galime žvelgti kaip į pilnai individualinę kūrybą, kaip į darbus, kuriems specialiai rašomi tekstai, kaip į meno istoriją, tekstais aptariantį dailininko kūrinius. Nenuostabi, kad, ruošiant meno parodas, Augiaus kūriniai ir būdavo eksponuojami individualių meno kūrinių teisėmis. Jo iliustraciniams darbams palyginti tinka tas muzikos atvejas, kada muzika rašoma pagal anksto paruoštą libretto.

Tai, ką dabar sakau, tėra mano šios dienos impresija; impresija to živesiaus dailininko, apie kurio kūrybą, manau, netolimoje ateityje bus progos plačiau pašnektėti, plačiau pagnrinėti visus jo kūrybos etapus. Bet ir dabar negalima nepastebėti, kad Paulius Augius su savo bendrakeleiviais mūsų besivystančiai jaunajai grafikai atskleidė šio meno paslaptis ir nubrėžė kelius tolimesnei lietuviškos grafikos plėtočiai.

Tarptautinėse parodose

Dar, palyginamai, visai jau no Pauliaus darbai atkreipė meno autoritetų dėmesį ne tik nepriklausomajai Lietuvoje, bet ir tarptautinėje arenoje jie buvo teigiamai įvertinti. Ypatiną dė-

mesį Paulius Augius savo darbais atkreipė tarptautinėse knygų iliustravimo parodose Cechoslovakijoje 1934 metais ir Chicagos Meno Institute 1937-iaisais. (Pastebėtina, jog po šios parodos vienas Augiaus darbas tapo nupirktas nuolatinei instituto kolekcijai). Tais pačiais 37-tais metais, jisai dalyvavo ir pasaulinėje parodoje Paryžiuje. Tai buvo graži pradžia jaunam, besivystančiam dailininkui. Vėliau Pauliui Augiui mes matėme ir kitose tarptautinėse bei grupinėse lietuvių parodose įvairiausiose Europos ir Amerikos miestuose: Prenzizijoje — Paryžiuje; Vokietijoje — Berlyne, Muenchene, Stuttgarte, Freiburge, Goettingene; Austrijoje — Salzburge; Italijoje — Romoje, Florencijoje; Belgijoje — Briusely; Olandijoje — Amsterdame ir kitose Jungtinėse Amerikos Valstybėse bei Kanadoje.

A. a. Paulius Augius

Skubus pagelbėti kitiems

Paulius Augius buvo labai jautrus ne vien bendriesiems darbams. Jisai visada būdavo vienas iš pirmųjų ateidavęs į pagalbą, jos reikalingiems kolegoms. Mes visi žinome turėjus jį daugybę pareigų ir už organizacinio darbo ribų. Todėl jo nuosirdumas, jo noras padėti kitam mūsų akysie įgavo naujos gilumos, naujos prasmės.

Kas arčiau pažįsta dailininko šeimą, — jis augino dvi gražias dukteris ir du sūnus — tas negali ir negalėjo nematyti jo gerosios žmonos Danutės bendrakeleiviškumo visuose jo dar-

A. a. Paulius Augius. Iliustracija "Žalčio pasakos"

Organizacinėje dailininkų darbuotėje

Dalyvavo Paulius Augius ne tik parodose, bet ir lietuvių dailininkų sambūriuose: nepriklausomajai Lietuvoje, dar būdamas mokykloje, priklausė jaunųjų grafikų grupei Forma, kuriai priklausė ir jo ryškijai bendrakeleiviai — Petravičius, Dargis, Valius ir Vilimas; tremtyje — 1947-tais metais Vokietijoje — su kitais kolegomis buvo vienas iš Lietuvių Dailės Instituto iniciatorių, dalyvaudamas Instituto veikloje iki pat paskutiniųjų gyvenimo dienų.

Ryški Augiaus asmenybė išsiskyrė ir šioje, organizacinėje dailininkų darbuotėje. Jo nuosirdus noras pasitarnauti dalei ir krasui buvo toks didelis, kad ir patys sunkiausi darbai būdavo atliekami maloniojo atmoferoje; jo optimizmas būdavo toks užkrečiantis, kad ir sunkiausiose sąlygose mums pavykdavo suorganizuoti ne gana plačias Lietuvos vaizdinio meno populiariavimo parodas.

buose, rūpesčiuose ir reikaluose; tas negali ir negalėjo nematyti ir Danutės rodomo rūpesčio kitiems, ypatinai — mūsų tautiečių vaikais, likusiais vargti Europoje.

Netekus nepavaduojamo kolegos

Didžiausias Pauliaus netekimo skausmas, be abejonės, slėgia velionies šeimą ir gimines. Bet skausmas ir mums. Nežiūrint jo meninio palikimo, nes laukėme iš jo dar daugiau didelių darbų. Neatliktieji darbai ir yra mūsų bendras skausmas. Užgesus Pauliaus Augiaus gyvybę, sunku patikėti, kad ji visai nors galėtų pavaduoti. Jo mirtis sukrėtė mus iki pat širdies gelmių ne vien dėl to, jog netekome kolegos, bet ir žmogaus, tikėjusio grįžimą į gimtąją žemę, paaukojusio savo kūrybą nepamirštamiems Žemaitijos laukams, bažnytkaimiams ir žmonėms.

Būkite dori ir būsite laimingi. — B. Franklin

KULTŪRINĖ KRONIKA

• Dailininkai iš Lietuvos. Prancūzų laikraštį "Arts" išspausdintas straipsnis "Chugal". Jo autorius Pierre Cabanne mini dailininkus, atvykusius į Paryžių iš Lietuvos: 1910 m. atvyko Lipsic ir Sutas, kurie su kitais garsiais menininkais sudarė "Paryžiaus mokyklą".

• Ellen Putris, Cicerio gyvenanti lietuvaite dailininkė, daugiau besireiškianti komerciniame mene, paruošė laisakms popieriaus lapus, su vaikelio Jėzaus silueta per visą lakštą ir su maldelės tekstu, kad Kalėdų dieną būtų palaiminti mūsų artimieji. Įstaigoje, kur dirba ši lietuvaite menininkė, beveik visi šiam Kalėdų laikotarpy naudoja tuos lakštus savo korespondencijai.

• L. Pambriūno "Lietuvių kalbos veiksmazodžių aspektai" jau išspausdinti. Ši, "Aidų" premijai laimėjusi, veikalą išleido Lietuvių Enciklopedija. Knyga turi 110 pusl., kaina \$4.

• Dail. J. Akstino paroda Montrealyje atidaroma rytoj, gruodžio 17 d., Montrealyje, Aušros Vartų par. salėje.

Kun. Feliksas J. Gureckas. Šiais metais gruodžio 8 d. Sv. Tomo Akviničio Kolegijoje summa cum laude apgynė disertaciją "Svenčiausios Trejybės gyvenimas žmogaus sieloje pagal šv. Cyrilą Aleksandrietį", tuo būdu gaudamas valstybinį (state) filosofijos daktaro laipsnį. Jo specialybė filosofijoje — religijai istorija. Pirmąją paskaitą studentams (kuri yra dalis doktorato reikalavimų) skaitė tema: "Platonizmo įtaka į Bažnyčios Tėvus". Disertaciją parašė lotyniškai, paskaita ir gyvenimas buvo anglų kalba.

Kun. F. Gureckas gimė 1912 m. birželio 18 d. Užpaliuose, baigė

Rokiškio valstybinę gimnaziją ir Telšų dioclezijos kunigų seminariją. 1935 m. liepos 7 d. buvo įšventintas kunigu. Buvo 1/2 metų Kražių vikaras, metus "Žemaičių Prielaišius" redakt., 3 m. Tauragės gimnazijos, Mokytojų Seminarijos ir Dragūnų pulko kapelionas. Vyskupijos pasiūstas į Kauno Teologijos Fakultetą, jį baigė Teol. licenciatu laipsniu 1940 m. ir tu pačių metų rudenį buvo priverstas pasitraukti į Vokietiją, kamėtes teologines ir filosofines studijas Breslau, Innsbrucko ir Freiburgo Br. universitetuose, su nemažom pertraukom, per kurias dirbo tremtinių pastoracijoje: 1943—1945 metais buvo Vienos ir Austrijos lietuvių klebonas, 1947 Tuebingen'o tremtinių klebonas ir Prancūzų okupac. zonos dekanas.

tuvių tremtinių Vienoje. Šiais metais kun. F. Gureckas atšventė savo sidabrinį kunigystės jubiliejų.

• J. Kačinsko kūrinys "Ter-ra tremuit" atspausdintas bažnytinės muzikos leidiny "Contemporary Latin Motets", išleistame Bostone, Summy - Richard leidyklos.

• H. Radausko poezija angliškai. Viena iš garsiausių New Yorko leidyklų netrukus išleis džia Henriko Radausko, šiuo metu dirbančio Kongreso Knygyno projekto Vokietijoje, poeziją anglų kalba.

Meilė tai kaip ryto šešėlis: kas akimirksnį jis mažėja; o draugystė tai vakaro šešėlis: jis ilgėja, kol gyvenimo saulė nusileidžia. — Lafontaine

DAINA CO
Sav. inž. A. Semenas
PRIEŠVENTINIS NUOLAIDOS
• FM radio aparat. nuo \$29.95
• Transistoriniai radijok. — 9.95
• AM radijai 14.50
• Juostiniai rekordoriai. 79.00
• TV aparatai nuo 69.00
ir t. t. ir t. t.
VISKAS GARANTUOJAMA
PARDAVIMAS — TAIŠYMAS
3321 S. Halsted St. CL4-5665
Atlara kasdien iki Kalėdų nuo 9-9 v. vak. Sekm. 12-5 v. p. p.

SOPHIE BARCUS
RADIOJO VANDRA
Visos programos iš WOPA
A.M. 1490 Kilocyc. — FM 102-7 MC
Kasdien. nuo pirmadienio iki penktadienio 10-11 val. ryte. Šeštadienį ir ketvirtadienį 8-30 iki 9-30 val. ryte. Valandų pertraukos 1 val. vak. Raštinė: 7159 So. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill. Tel. RE 4-2413

TELEVIZIJAS
Sąžiningai ir nebrangiai taisau
• Patarinavimą vietoje \$3.00, už
įrengtą darbą \$10.00 ir daly.
• Ilgos pavelskės lempos.

J. MIGLINAS
2049 W. 95th St. IL 8. PR 6-1065

Vestuvių nuotraukos ir augštos rūšies fotografijos mūsų specialybė.

PRECIN PHOTO STUDIO
(Incorporated)
EDVARDAS ULIS, sav.
4068 ARCHER AVENUE
Tel. Virginia 7-2481

Remkit dien. "Draugą"

BUDRIKO
KALĖDINIS
IŠPARDAVIMAS
3241 So. Halsted St.
Nuolaida nuo 40%
iki 60%

24 mėnesiai išsimokėjimui

\$149.00 vertės 2 dalių sofa ir kėdė	\$89.00
\$300.00 — 2 dalių Kroehler setas	\$169.00
\$349.00 3 dalių Diamond sectional	\$189.00
\$499.00 2 dalių Pullman setas	\$199.00
Didelis pasirinkimas miegusių kėdžių po \$14.00, \$19.00, \$24.50, \$29.50 ir \$39.50 ir aukščiau	
\$199.00 vertės 3 dalių miegamasis: 2 komodos ir lova už	\$89.00
\$300.00 vertės 4 dalių Mainline miegamasis	\$149.00
\$429.00 vertės 4 dalių miegamasis Silver Ermine	\$279.00
\$600.00 vertės 4 dalių Italian Provincial	\$399.00
Vatos matracai	\$9.95
Springiniai matracai, mažesni	\$14.95
\$29.00 vertės springiniai matracai ir box springs	\$18.00
\$49.00 vertės 5 dalių chrom virtuvės setai po	\$29.00
\$89.00 vertės 7 dalių setai	\$49.00
\$150.00 vertės 7 dalių dinetės	\$79.00
Stalas ir kėdė už	\$9.95
Silver Spray eglutė \$4.88 ir aukš.	
Didelis pasirinkimas kokieltio ir prie sofų staliukų Walnut, Mahogany ir Lime Oak, vertės	\$39.00, po
9x12 geri karpetai po	\$24.50
9x12 Axminster karpetai	\$39.00
9x12 Wool Face karpetai	\$49.00
Maži karpetukai 24x45 įvairių spalvų	\$1.99
8 cu. ft. nauji refrigeratoriai	\$139.00
11 cu. ft. refrigeratoriai	\$179.00
\$600.00 Philco 2 už	\$399.00
refrigeratoriai du	
Frigidaire Refrig., kaip naujas	\$89.00
Skalbiamos mašinos nuo \$68.00 ir aukščiau	
Port. siuvamos mašinos Zig-zag	\$49.00
Hoover dulkių valytuvai	\$29.00
ir aukščiau	
Virtuvės pečiai, 36 colių	\$98.50
Linoleum 9x12	\$4.95
Stalinės lempos nuo	\$2.95
Gasu šildomi pečiai nuo	\$55.00
Rašomos mašinėlės	\$39.00

Vytauto Augustino Lietuvos Vaizdų Albumas LIETUVA

yra geriausia dovana visokiomis progomis. Albumo vaizdai kalba apie Lietuvą visiems suprantama kalba, todėl jis tinka visiems, kas kokia kalba bekalbėtų.

Albumas LIETUVA yra gražiausia Kalėdinė dovana.

Kiekvienam verta jį pačiam įsigyti ir kitam dovanoti, ypač mūsų draugams amerikonom.

Užsakymus siųsti:
Ateitininkų Federacija, 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.
Gaunamas ir pas platintojus. Kaina — \$5.00
Užsakykit tuojau!

Platinkite "Draugą".

Skelbkites "Drauge".

APDRAUSTAS SAUGUMAS — PELNINGI PATARNAVIMAI

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASS'N
6245 So. Western Ave., Chicago, Ill. Telef. GROvehill 6-7575

ATDARA: Pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 9 iki 8 Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį nuo 9 iki 12:30 val. po pietų.

Pasinaudokite sekundais mūsų patarnavimais: Nariams veltai iškelčiame čekius. Duodame Money Order — čekius šeimoms biloms apmokėti. Apdraudžiame taupymo skyrius. Kalėdų ir vakacijų skyriaus. Aukšti dividendai. Jau nuolaimas kolegijos bony skyrius. Nemokamas parkinimas. Saugios vertybių džiūtės. Depozitavimas nakti. Organizacijoms veltai kambarius susirinkimams. Ir daug kitų naudingų patarnavimų.

JOS. F. BUDRIK FURNITURE
3241 S. Halsted St.
Calumet 5-7237

Krautuvė atdara pirmadienį ir ketvirtadienį iki 9 val. Kitom dienom iki 6 val. Sekmadieniais 11-5.

Pasiklauskite Budriko radio programų sekmdieniais 2:15 po pietų iš WHFC radio stoties su mįslių spėjimais. Gal ir jūs laimėsite.

CRANE
SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ Pres
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLenty OF FREE PARKING
4 1/4%
NEBA INVESTAVIMO SASKAITOS
Mokami nuo vasario 1 d., 1960
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMOCUS NUO 1 D
Dividendai mokami sausio ir liepos m. 1 d.
VALANDOS: PIRMAD. ir KETV. 9 v. r. iki 8 p. p.
ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 p. p.
SESTAD. 9 v. r. iki 12 val. d. Trečiad. uždaryta.

COMPLETE AUTO SERVICE
AUTOMOBILIŲ TAIŠYMO DIRBTUVĖ.
kurioje įsėj automobiliai bus pilnai užtautas, pradedant motoro surgulavimu, karoserijos ištaisymu, ratų suhalansavimu, tiesus, ratų žiavimo nustatymu, dažymu ir kitais darbais. Naujai patalutose dirbtuvėse naudojamos moderniausios mašinos automobilio karoserijai išlyginti. Dirbtuvėse visu laiku gali būti taisoma virš tuzino automobilių.
Sav. STASYS DAPKUS
4542-44 So. Western Ave., Chicago 9, Ill.
Telef. CLiffside 4-2241

NAUJAS LIETUVIŲ KAMERINĖS MUZIKOS KŪRINYS

Kun. Br. Markaičio smuiko sonata

VL. JAKUBENAS, Chicago, Ill.

Sukaktuvinis Alice Stephens ansamblio koncertas Morrison viešbutyje buvo surištas su ryškiu lietuvių muzikos laimėjimu: buvo pirmą kartą atliktas naujas lietuvių kompozitoriaus kamerinės kūrinys: kun. Br. Markaičio sonata smuikui ir fortepijonui. Šis naujas įnašas praturtina mūsų kamerinę literatūrą, kuri, bent šioje Geležinės Uždangos pusėje, nėra turtinga; išsklaidus šį naują kūrinį, yra aišku, kad turime vertingą įnašą, kuris įdomus ne vien mums, bet ir kitų tautų muzikos mėgėjams.

Ziūrint iš dabartinės moderninės muzikos kūrybos atmosferos, ypač gi gan krūtininės niados, viešpatuojančios šio krašto įvairių menų atstovų tarpe, kun. Br. Markaičio sonata sudaro savotišką reiškinį. Autorius turėjo drąsos neįsijungti į „madnią“ dviliks tonų atonalę sistemą; jis nevarioja anei režiančių disonansų; jo muzika neskelbia romantizmo bei „XIX amžiaus dvasios“ paneigimo. Priešingai: skambesys yra švelnus, nuotaika elegiška, sakykime net romantiška; stilius pilnai tonalus, net su tendencija pasilikti vienoje tonacijoje, mažai moduluojant, su gražia ir aiškia melodija, niu. Ši švelniai skambanti harmonija toli gražu nėra konvencionalioji: jai jėga apsieja disonansų sąjaukų, kvartomis suskirstytų akordų ir net sveikų tonų harmonijų.

Nors daug kur kun. Markaičio muzika skamba beveik homofoniškai, bet po tuo slepiasi smulkus ir sklandus rifoninis darbas; smuiko ir fortepijono temos kontrapunktiškai vedamos; net ir akompanuojančios fortepijono partijos nesudaro harmoniškų figūracijų, bet turi polifoninio balso ypatybių. Nepaisant harmoninio santūrumo, pasiekta rezultata nėra banalus, ir, išeinant iš viršminėtų stilius apribojimų — nelaukta naujas ir įdomus. Išėjus į amerikonių naujosios muzikos areną, dogmatiškai nusiteikę naujosios muzikos adeptai — kritikai (tokių esama apšėlai) gali šį kūrinį sukritikuoti, kaip „nepakankamai naują“. Antra vertus, ši sonata gali būti džiaugsmingai pasveikinta, kaip tik naujos muzikos mėgėjų — tiek atlikėjų, tiek klausytojų — dėl savo melodingumo, klausymo lengvumo ir, vis dėlto, pakankamo naujumo.

Kiek toli kun. B. Markaičio sonata turi lietuviškų tautinių ypatybių? Iš esmės kun. Markaičio nėra „nacionalistinis“ kompozitorius. Jo muzikoje neraišme aiškių, su užbaigtomis kadencijomis liaudies dainų citatų. Tačiau šios sonatos nuotaika — šviesiai lyrinė, elegiška — yra aiškiai lietuviška. Tematikoje yra lietuviškų moty-

vų (paskutinėje dalyje yra net ir aiškius liaudies dainos motyvus), tačiau visos temos yra kontrapunktiškai vystomos be aiškių kadencijų ir eilinių klausytojų sunkiau atpažįstamos. Galime tarti, kad ši sonata neprieštarauja lietuviškai nuotakai ir yra jai artima.

Sonata yra trijų dalių; pirmoji dalis neatstovauja įprastinės sonatos formos, bet yra lyg trijų dalių dainos formos plačia melodijos linija vesta elegiškai. Antroji dalis paremta priešpastatymu tarp „adagio“ ir „scherzo“ elementų; jie abu paremti tuo pačiu motyvu; abiejų lo bėgyje „scherzo“ nuotaka nustelbia lėtąją pusę; viena „da Capo“ pakartojimas čia galėtų būti sutrumpintas. Trečioji dalis yra itin gyva, bet jos viduryje, kaip „trečioji“ tema“ grįžta pirmosios dalies elegiška melodija, kuri, galbūt, kiek per daug čia kartojama. Įspūdingai skambanti užbaiga sukelia tam tikrų abejonių dėl per ilgą stovėjimo vienoje tonacijoje ir per gausaus vienbalsio abiejų rankų unisono vartojimo fortepijono partijoje. Visumos įspūdis, nepaisant šių pastabų, itin užbaigtas. Kun. B. Markaičio veikalas yra gal artimesnis prie XVII amžiaus italų kompozitorių ar net prie Handelio ar J. S. Bacho sonatų, negu prie Vienos klasių — Haydn, Mozarto, Beethoveno išvystytos sonatos formos. Sonata parašyta 1960 m. Tampoje, Floridoje; ji pavadinta „in D“ pagal pirmosios dalies griežtai išlaikytą tonaciją; antroji dalis svyruoja tarp G-majoro ir paralelio minoro; finalinė dalis — in A, pradžioje minore, o užbaigiant mažoru.

Kun. Br. Markaitis yra itin aktyvus savo kūryboje; įvairiomis progomis jau teko girdėti jo kūrinių, iki šiol daugiausiai vokalinėje srityje. Ši sonata yra aiškus žingsnis pirmyn, ypač formalio išvystymo ir stiliaus savitumo srityje. Kun. B. Markaitis turi savo veidą; jis ieško ir randa savo nuosavą kūrybinį kelią. Galime pasidžiaugti jo aktyvumu ir palinkėti jam tolesnių laimėjimų.

„Sonata in D“ buvo atlikta smuikininko Francois d'Albert (Chicago Konservatorijos dekanas) ir pianisto George Lawner (ten pat operos klasės vedėjas ir — sezono metu — Lyric Operos dirigento padėjėjas). Kun. B. Markaičio kūrinys yra praskambėjęs puikiu ansambliu. Fr. d'Albert yra augsto lygio grožaus tono solistas smuikininkas; George Lawner kaip piano solistas gal būtų kiek sausokas, bet yra pirmieji akompaniatorius ir ansamblistas. Forteipijono partija skam-

A. a. Paulius Augius. Pasakos iliustracija

NAUJA ALGIO BUDRIO KNYGA

EDVARDAS SULAITIS, Cicero, Ill.

„New York Times“ dienraštis, 1960 m. lapkričio mėn. 30 d. laidoje, skyrelyje „Books Published Today“ įsidėjo tokią žinutę:

„PAPERBACK ORIGINALS. Fiction: ROGUE MOON, by Algis Budrys (Gold Medal Book), 35 cents“.

Taigi čia kalbama apie naują knygą, kurią parašė Lietuvos gen. konsulo New Yorko Jono Budrio sūnus — Algis. Kaip ir ankstesnis šio mūsų tautiečių knygų, taip ir ši yra išleista patogiant, kišeniniame formate, minkštais viršeliais. Knyga, kuri turi 176 puslapius, yra skiriama plačiai skaitytojų masei, todėl nebrangi — tik 35 centai.

Intriguojanti knyga apie fantastinį pasaulį

Tai nėra vienas iš „sex“ romaniukų, kuriuos mes dažnai matome spaudos kioskuose ar knygynuose ir į kuriuos paaukliai autobusuose yra įkišę galvos. Tai gilesnės minties knyga, vaizduojanti neeilinius žmones jo aktyvumu ir palinkėti jam tolesnių laimėjimų.

Kaip ir ligšiolinėse savo knygose, taip ir šioje Algis Budrys moka pagauti skaitytojo dėmesį ir jį išlaikyti iki pat paskutinio puslapio. Jis yra taupus žodžiuose, bet aiškus mintyse. Tuo dar nenorėtume pasakyti, jog ši knyga yra taip lengvai skaitoma, kaip aukš-

bėjo aiškiai ir dinamiškai balansuoti. Smuikininkas d'Albert kun. Br. Markaičio sonata yra gero krai susidomėjus ir numato ją atlikti įvairiomis amerikonių koncertinio gyvenimo progomis.

čiau minėto tipo romaniukai. Ne. Čia reikia vietomis ir susimastyti ir pergalvoti, bet tas kaip tik knygai priduoda daugiau vertės, nes jis kalba ne apie kasdieniškus dalykus.

Knygoje, kaip ekrane pro skaitytojo akis prabėga mokslo daktaro Edward Hawks pavasaras, laisvairintais kitais — Sam Slas, pajūraitis, Vincent Connington, Al Barker, Clair Pack, Elizabeth Cummings ir kt. Pasakojimai du charakteriai yra moterys, tačiau jos čia tik padeda pagrindiniams veikėjams, o ne valdo juos ir neprievartauja skaitytoją.

Algio Budrio „skridimas mėnuliu“ idėja yra gerokai kitaip interpretuojama, kaip kad girdime iš mokslo žmonių. Tačiau jis, žinoma, ir nesiskverbia į išradėjo pasaulį; jam pakanka, jog jis sugeba sukurti bent laikiną nuotaiką, kuri skaitytojui tuo momentu galėtų atrodyti „tikra“. Šioje srityje jis yra tikras meistras, nors, kaip rašytojas, ir neturintis ilgesnio stažo.

Kad „Rogue Moon“ romanas yra tikrai įdomus, įrodo tas faktas, jog jį specialiai autorius paruošė sutrumpintoje formoje patalpino ir „The Magazine of Fantasy and Science Fiction“ žurnalas 1960 m. gruodžio mėn. numeryje. Čia šis kūrinys užima daugiau negu pusę žurnalo — 88 puslapius.

Mūsiškis — geriausiųjų tarpe

Kaip minėjome, Algis Budrys jau spėjo prasiimti į geriausiųjų jo parinktos literatūros srities autorių tarpą. Jo viena fantastinė apysaka yra įdėta į prieš kelias savaites pasirodžiusią DELL leidyklos išleistą knygą „Six Great Short Science Fiction Novels“. Čia A. Budrys pateko į 6 autorių tarpą su savo apysaka „Chain Reaction“.

Šioje knygoje jo apysaka užima 35 puslapius, o be to, ten pat telpa knygos redaktoriaus Groff Conklin trumpas įvadas į A. Budrio kūrybą ir trumpa autoriaus biografija. Čia rašoma, jog Algirdas Jonas Budrys yra gimęs 1931 m., yra laisvos Lietuvos valdžią atstovaujantis diplomato sūnus; Amerikoje gyvenantis nuo 1936 m. ir šiuo metu turintis laisvos Lietuvos pilietybę. Rašoma, jog savo literatūrinę karjerą pradėjęs 1952 m., o per sekančius 8 metus yra pardavęs apie 200 apsakų ir 5 romanus, kurių dauguma yra „science fiction“ pobūdžio.

Tenka pataisyti aukščiau minėtus žodžius ir pasakyti, jog paskutinė jo knyga jau yra šeštoji. Toje apžvalgoje yra dar vienas netikslumas (išauktas besikeičiančių įvykių): Algis

Budrys turi ne 2, o 3 vaikus (trečiojo susilaukė dar neseniai).

Didelis A. Budrio delius
Kad skaitytojai susidarytų geresnį Algio Budrio kūrybos vaizdą, paduodame jos išėjusių romanus ir jų leidėjus chronologine tvarka:

1. „FALS NIGHT“ (Lions Books), 2. „MAN OF EARTH“ (Ballant), kuri yra išleista ir vokiečių kalba. 3. „WHO?“ (Pyramid). Šios knygos vertimai išėjo Europoje vokiečių, prancūzų, švedų ir ispanų kalbomis. Be to, ji yra parduota ir filmų gamintojams. 4. „FALLING TORCH“ (Pyramid), kuri išleista ir vokiečiai, Vokietijoje. 5. „UNEXPECTED DIMENSION“ (Ballant), — apysakų rinkinys. 6. „ROGUE MOON“ (Gold Medal Books).

Algis Budrys pasižymi ir savo „hobby“ srityje, rašydami automašinas liečiančiais klausimais tos rūšies žurnaluose. Jis yra stambiausias Cars žurnalo „Contributing Editor“ ir paskutiniu metu rašo kiekvienam numerio. Taip pat jo rašinys iš automobilio srities telpa ir 1961 m. sausio mėnesio Customers Illustrated žurnale. Čia jis pasirašo slapyvardžiu — Jeffries (jo pirmojo sūnaus vardas) Oldmann.

Sunku būtų sužymėti visą spaudą, kurioje Algis Budrys rašo. Bet dar norėtysime pridėti vieną — „Help“ (satyro žurnalas), kurio 1960 m. lapkričio mėnesio numeryje telpa ir vienas jo rašinys (Algio Budrio vardu).

Apie širdies ataką

New Yorko daktaras Arthur M. Masters, peržiūrėjęs 2,600 pacientų, skelbia, kad:

1. Širdies atakos nėra ypatin-
gai surištos su žmogaus atlie-
kamo darbo rūšimi;
2. Jos gali beveik vienodai
lygtai įvykti miegant, ilsintis
ar dirbant;
3. Tai nėra liga, kurios prie-
žastiniai yra „moderniojo gyve-
niimo įtampos“;
4. Jos lygiu dažnumu pasitai-
ko visose gyventojų klasėse.
Gal kiek mažiau darbininkų tar-
pe.

Kanados meno antologija

Iš spaudos išėjo R. H. Hubbard paruošta Kanados meno antologija, pavadinta „An anthology of Canadian Art“, kur aprašoma Kanados tapyba, architektūra, skulptūra ir kiti dailieji menai. Veikalas gausiai iliustruotas, kainą \$7.50. Išleido Oxford University Press.

JŲ GALITE PASITIKETI DAKTARO PARASYTO RECEPTU, KAI KREIPIATES Į MŪSŲ VAISTINĘ.

Kasdien išpildydami didelį kiekį receptų, vartojame šviežius vaistus, kurie sėkmingai veikia. Turime vaistų didelį pasirinkimą ir pačių naujausių, vėliausiai išrastų.

Kviečiame ir Jus duoti mums išpildyti Jums daktaro prirašytą receptą ir įsitikinsite, kad mūsų vaistai šviežiai ir kainos labai prieinamos.

DARGIS VAISTINĖ

CHARLES DARGIS,
Reg. Pharmacistas
2425 W. Marquette Road
Chicago 29, Ill.
Tel. HElock 4-6050

Vaistai gali paveikti sprendimo galią

Plačiai imti naudoti barbituratai gali būti prežastimi stambių sprendimo klaidų. Tai tvirtina daktaras Gene M. Smith ir Henry K. Beecher, rašydami „The Journal of the American Medical Association“. Anot jų, nemažai sunkių nelaimių kečiuose, fabrikuose ir kitur įvyks ta dėl naudojimo tų barbituratų, raminančių vaistų.

Apkasams kasti mašina

Amerikiečiai išrado mašiną, kuri per minutę iškasa apkasą vienam kariui. Mašina sveria 36,000 svarų ir geram kelių galin važiavui 30 mylių greičiu per valandą.

Elektroninės „smegenis“ moko „girdėti“

Mokslininkai, dirbą Bell Telefonų Laboratorijoje, tęsia tyrimus, ieškodami būdų, kaip elektroninės „smegenys“ galėtų atskirti garsus ir „suprasti“ žodžius. Yra vilties sudaryti tokius elektronines skaičius — „smegenis“, kad jos galėtų atskirti žmogaus kalbos garsus.

Daug studijuojančių

Marquette universitete kuriam vadovauja Jėzuitai, šiemet yra 11,501 studentas, net 755 daugiau, kaip pernai metais. Tai rekordinis skaičius tame universitete, veikiančiame Milwaukee mieste.

Order PASIRUOŠKITE ŽIEMAI

Leiskite mums patikrinti Jūsų centrinį apšildymą

Pakeičiame į
GAZO—ALYVOS
apšildymą

Paruošta
KURENAMA ALYVA
Pilnas patarnavimas
Išsimokėjimo sąlygos

ANGLYS
Komerčiniam
Rezidencijoms namams

SIURBLIAI ISVALOMI
Boileriai—
Center. krosnys

GAPS ALYVA • ANGLYS

Kreipkitės į mus visais apšildymo ir air-ocnditioning reikalais
2735 W. 63rd St. Diena ar naktį PROS. 6-6677

LIETUVIŠKA VALGYKLA

PALANGA
6918 South Western Avenue
Chicago 36, Ill. GRovehill 6-9758
Atdaro nuo 6 val. ryto iki 8 val. vak.

California Beauty Salon

2751 W. 71st St. Tel. Hemlock 4-0271

SPECIALIAI

Kerpami natūraliai garbanuoti plaukai. Individualiai pritaikomas plaukų sušukavimas, Silver blonding, švelnūs, natūraliai atrodantys pusmetiniai.

Antrad., trečiad. ir šešt. iki 5 val. vakaro Ketvirt. ir penkt. iki 9 val. vakaro. Pirmadieniais uždaryta.

BARBARA ROGO, Savin.

VOSYLIUS FOOD MART

2433 West 69th St. Telef. PROspect 6 2113

PARDUODA SAVO GAMYBOS SKILANDZIUS DESKAS — ARBATINES, KROKAVINES, KUMFINE, CIBULINES, CESNAKINES, ZEMAITISKAS, MEDŽIOKLINES BEI ŽALIAS dešras virimui

Čia rasite didelį pasirinkimą šviežių MĖSŲ: JAUTENOS, VERŠENOS, AVIENOS, šviežią ir rūkytą PARSINĘ, PAKUSIĄ. Taip pat parduodame: lietuviškus sūrus, sviestą, saldintus ir visokius delikatesus. Atidaro kasdien nuo 8 val. ryto iki 9 val. vak. šventadieniais nuo 9 val. ryto iki 1 val. vak. po pietų.

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šlaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė išituks neturėsite jokių nemalonių.

GENERALINIAI AGENTAI SIŲ kompanijų:
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICAN INDEMNITY COMPANY
DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE COMPANY
WESTERN CASUALTY & SURETY COMPANY

Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKAY, Inc.
222 W. Adams St. Room 800
Telefonas CENtral 6-5206

Pasinaudokite plačiai žinomos ir gerai užsirekomendavusios firmos, siunčiančios siuntinius į SSSR ir Lietuvą, patarnavimu.

PACKAGE EXPRESS

TRAVEL AGENCY, Inc.

LICENSED BY U.S.S.R.

BROOKLYN, N. Y. — 1530 Bedford Avenue — Tel. IN 7-6465 ir IN 7-7272

NEWARK, N. J. — 312-314 Market Street. — Tel. MI 2-2452 ir MI 2-1681, BOWling Green 9-6992

* Per mūsų firmą siunčiami siuntiniai pasiekia trumpiausiu laiku. * Visi muitai apmokami vietoje, mūsų įstaigoje, gavėjais nieko nemoka. * Prie firmos įstaigų yra krautuvas, kuriose galite gauti įvairiausius prekių. * Siuntinių pristatymas garantuojamas 100%. * Įstaigos ir skyriai atidaryti kasdien nuo 9 v. r. iki 6 v. r. šeštadienį ir sekm. nuo 9 v. r. iki 4 v. r.

MŪSŲ SKYRIAI

78 Second Avenue, NEW YORK 3, N. Y. ORegon 4-1540	1241 N. Ashland Avenue CHICAGO 22, Ill. HUMboldt 6-2818	46 Whitehead Avenue SOUTH RIVER, N. J. Tel. CLifford 7-6320
832 North 7th Street, PHILADELPHIA 23, PA. WAlnut 3-1747	1028 Kenilworth Ave., CLEVELAND 13, OHIO, Tel. PRospect 1-0696	126 Tighman St., ALLENTOWN, PA. HEMlock 5-0415
109 Burnet Park Drive SYRACUSE, N. Y. GRanit 8-8435	11601 Jos. Campan Ave., DETROIT 12, MICH. TOWnsend 8-0298	397 A West Broadway SOUTH BOSTON, MASS. ANDrew 8-2718
107 So. Vermont Ave LOS ANGELES 4, CALIF. DUNkirk 5-6550	643-47 Albany Avenue HARTFORD 6, CONN. CHapel 7-5164	1900 Fleet St. BALTIMORE 31, MD. DICKens 2-4240

558 Hudson Ave., ROCHESTER 5, N. Y. Tel. BAKER 5-4210

NOREDAMI DAUGIAU INFORMACIJŲ REIKALAUKITE MŪSŲ FIRMOS KATALOGŲ.

Žinios iš okup. Lietuvos

▼ Vilniaus krašto istoriniai paminklai. Vadinamosios Sovietų Lietuvos teritorijoje, į kurią įeina ir vakarinė Vilniaus vaivadijos dalis, užregistruota 407 istoriniai paminklai, iš kurių 224 priklauso Vilniui. Provincijoje tarp Druskininkų ir Turmonto (Latvijos pasienyje) rasta vertingų paminklų, pvz. Trakuose. Iš to prašosi išvada, jog ta Vilniaus krašto dalis yra žymiai turtingesnė paminklais, negu 8 kartus už ją didesnė prūsine Lietuva.

Brigiamas atstatyti Vytauto pils Trakuose. Tas didelis pastatas didžiulio ežero saloje imponuoja kaip viduramžių architektūros pavyzdys.

Antra stipri tvirtovė, saugojusi Vilnių iš rytų pusės, buvo pils Krėvėje; ji yra įjungta į Gudijos TS Respubliką. Krėvės pils, tiksliau sakant, jos griuvėsiai, cunkiai nukentėjo per abu Pasaulinius karus ir, kaip atrodo, pils nebūsimi atstatyti, bet užtat Krėvės piliai artimiausia bažnyčia iš XVI šimtmečio yra atstatyta ir paversta muziejumi.

Pastaruoju laiku didelį susidomėjimą sukėlė iškasenos prie Gedimino kalno: 3 su puse metro gilumoje atkasta XIV šimtmečio gatvė, lauko akmenimis grista. Ant amžiaus darbininkai savo darbą atliko taip solidiškai, jog po 600 šimtų ta 4 metrų pločio gatvė nerodo jokių ratų išmuštų įdubimų bei griovių. Vilniuje ir jo apygodose atkasta daug įrankių, ginklų, žmonių ir gyvulių skeletų. Mėno istorikams įdomios artistiškaip pagamintos plytos su karaliaus Zigmunto II Vazos ir kaimynų anų laikų Didžiosios Lietuvos kunigaikštijos magnatų portretais.

Laikas nuo laiko buvo iškasami, atrandami monetų (pinigų) rinkiniai, knygos ir dokumentai dažniausia surandami paslėpti senų namų palėpėse, rašo lenkų savaitraštis "Gwiazda Polarna", pasirėms "LW-IL" ir priduria, jog atrasti pinigai, knygos ir dokumentai liudija "lenkišką Vilniaus praeitį".

Mūsų manymu, Gedimino ir Vytauto pastatytos pils nieko lenkiška neliudija; priešingai archeologinės iškasenos liudija lietuvišką Vilniaus krašto praeitį. Vilnius buvo didžiųjų Lietuvos kunigaikščių sostinė, kurią iš vakarų pusės saugojo Trakų, o iš rytų pusės — Krėvės pils. Dėl to istorinių paminklų daugiau Vilniuje negu Kaune, kad Vilnius buvo Lietuvos administravimo ir kultūros centras. (JG)

▼ Išcenzūruoti "Lietuvos TSR istorijos" II tomas. Mokslų akademijos Istorijos institutas paruošė spaudai antrąjį "Lietuvos TSR istorijos" tomas, kuris apima laikotarpį 1861—1917. Tamas paruošė J. Žiugžda, J. Jurginis, E. Griškūnaitė, V. Girdzijauskienė, V. Merkys, M. Jučas, R. Šarmaitis ir kt. Pirma knygiųje dėstoma Lietuvos istorija "kapitalizmo kilmės laikotarpiu", gvildinamas

1863 metų sukilimas, "lietuvių liaudies kova prieš nacionalinę priespaudą ir kt. Antrasis skyrius užvardintas "Lietuva imperializmo ir buržuazinių demokratinių revoliucijų laikotarpiu". Savaimė aišku, kad leidinys yra tendencingas, neobjektyvus, nes kitokio sovietinė cenzūra Lietuvoje nepraleistų. Nežiūrint to, kad veikalą ruošė visai patikimi partiniai komunistai, rankraščiai ilgai buvo cenzūruojami, o lapkričio mėnesyje Vilniuje buvo suruoštas dar specialus posėdis, kuriame rankraščių atskiros dalys buvo kruopščiai išnagrinėtos. Autoriams duotos instrukcijos rankraščio kai kurias dalis pertaisyti. Tik po to veikalas eis į spaudą. (E.)

▼ Vaikų knygų konkursas su ryšiomis tendencijomis. Kultūros ministerija ir Valstybinė Grožinės Literatūros Leidykla Vilniuje paskelbė konkursą vaikų knygoms sukurti. Konkursas iš trijų dalių: Pirmąją grupę sudaro grožinės literatūros knyga vidutinio mokyklinio amžiaus vaikams (apsysaka ar apsakymų rinkinys). Pabrėžtinai pažymėta, kad kūrinys "turi atspindėti komjaunuolių, pionierių, moksleivių gyvenimą, komunistinės moralės principai, tautų draugystę". Premijos skiriamos: 10,000, 5,000 ir 3,000 rubl. Antroje grupėje ieškoma beletristinė knyga, kurioje moksleiviai būtų supažindinami su septyniamečio planu ir kitais "pasiekimais". Premijos tokios pat, kaip pirmoje grupėje. Trečioje grupėje ieškoma beletristinė knyga, kurioje moksleiviai būtų supažindinami su septyniamečio planu ir kitais "pasiekimais". Premijos tokios pat, kaip pirmoje grupėje. Trečioje grupėje ieškoma beletristinė knyga, kurioje moksleiviai būtų supažindinami su septyniamečio planu ir kitais "pasiekimais". Premijos tokios pat, kaip pirmoje grupėje.

▼ Ievos Simonaitytės autobiografinė apysaka "O buvo taip" išėjo Valstybinės Grožinės Literatūros Leidykloje Vilniuje palyginamai dideliu tiražu: 25,000 egz. Knyga 376 pusl. Viršelis ir raiziniai V. Kalinausko. (E.)

Baletas

Baletas išsivystė gana anksti. Įvairių dievaičių šventėse Graikijoje buvo įvesti vaidinimai, pantomima, kuriuo metu buvo vaizduojami to dievaičio kulto mistiniai padavimai, legendos. Čia buvo įvesta taipgi muzika ir baletas. Iš jų su laiku susiformavo šventieji šokiai.

Muzikos tikrąją pradžią randame Azijoje (Kinijoje, Burmoje). Iš čia ji vis slinko į vakarus ligi Graikijos ir Italijos, ir vakarų Europos. Spėjama, kad baletas buvo tas patsai kelias. Yra žinoma, kad Indijoje, Siame, Burmoje ir kt., taipgi Afrikoje, net po šiai dienai liko kulto, mistiniai šokiai. Egip to antkapiai rodo, kad ten buvo net ištisi būrai šokėjų prie bažnyčių, taipgi ir prie faraonų rūmų. Egiptėnai savo ritualuose dieviškai garbinamam jaučini Apis davė baletą iš 40 mergaičių. Jos šokdavo naktį, mėnesienoje. Dievaitis Oziris, esą,

A. a. Paulius Augius. Ilustracija "Zalčio pasakos"

buvęs vyriausiu šokėju. Graikijoje buvo šokama Dionizijos šventėje.

Baletui persikūrus į vakarų Europą, Prancūzijoje (taipgi Italijoje ir Rusijoje) buvo išdirbtos taisyklės choreografiniams judėjimams, prisiderinant prie tų laikų aukštųjų sluoksnių griežtos moralinės etikos ir estetikos nuostatų. Bet, tas labai varžė baletą laisvumą. Dėl to buvo nemažai kovota. 1721 m. balerina Marie Camargo sukėlė Paryžiuje didelį skandalą, kam patogesniai šokimui savo suknelę keletai centimetrų patrupino.

Anglijoje, 1734 m. šokėja Maria Salle koncerto metu buvo sustabdėta, kam ji baletą "Pygmalion" šoko draperijoje. Tikrai dviem šimtmečiams pralikus Marijos Sallės idėja realizavo balerina Isadora Duncan.

Su laiku, baletas tapo nuolatiniu palydovu scenoje. Richard Wagner tam nepritarė. Savo operoje "Tannhauser" baletas nebuvo įvedęs. Jo mecenatas gi Paryžiuje pareikalavo iš Wagnerio, kad būtinai parašytų baletą, kitaip opera nebus statoma. Wagneris nusileido, baletą įvedė prieš savo nusistatymą.

Šiandien gi matome, kad baletas turi savo užkariautas teritorijas.

MOVING
2047 W. 67 PL. WA 5-8063
R. SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna apdrauda.

BENDRAS APDRAUDIMAS
Automobilių, ligoninėje buvusių, gaisro, gyvybės, bendras atsakomybės. (Liability) ir kt.
E. A. KLINE
175 West Jackson Blvd., CHICAGO 4, ILL.
WEbster 9-4390
Namų tel. Linden 4-6104

Donald Petkus Anthony Petkus
A. Petkus & Sunus
NAUJA KOPLYČIA
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 West 71st Street
(Maplewood gatvės kampas)
GRovehill 6-2345 TOWnhall 3-2108
Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karstą ir pašnauojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00: \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$990.00 ir daugiau.
Turime pilną pasirinkimą karstų čia pat koplyčioje.
GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS
Mašinoms pastatyti aikštė.
Lietuviams teikiama šios rūšies patarnavimas 30 metų.

tapo įvesti kai kurie judėjimai, triukai, kurie išėina iš klasikinio stiliaus orbitos. Tuos egzotinius "šūvius" mes vadiname akrobatika, ekvilibristika. Yra perspektyvų, kad rytoj šios baletos formos irgi bus praplėstos. Jau dabar, pavyzdžiui, prie naujosios Bela Bartok baletos: "Medea", pritaikinti nauji, charakteriai originalūs, bet meniškai judėsiai. (J. Brt.)

Mirė rašytojas Goetel

Ferdynant Goetel, žinomas lenkų rašytojas, šiomis dienomis mirė Londone. Gimęs 1890 Galicijoje, vokiečių kilmės geležinkelio šeimoje, mokėsi Krokuvoje, Lvoje, 1908—12 Viėnoje studijavo architektūrą, po to gyveno Varšuvoje, iš kur, kaip Austrovengrijos pilietis, Didžiojo karo metu rusų buvo deportuotas į Turkestaną. Po ketverių metų tremties 1920 m. per Persiją, Indiją, Egiptą

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMIU MEDŽIAČA

CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITVINAS, Prez.
3039 So. Halsted St.
Tel. Victory 2-1272
Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai

Raštinė atidara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

SKIP'S SELF SERVICE Liquor Store

5515 SO. DAMEN AVE ALL PHONES WA 5-8202

DECEMBER — GRUODZIO 15, 16, 17 D. D.

POPULAR BRAND OF IMPORTED GERMAN BRANDY	Fifth	\$4.98
IMPORTED NAPOLEON BRANDY	Fifth	\$3.39
METAXA 5 STAR GREEK BRANDY	Fifth	\$5.79
GRAIN ALCOHOL 190 PROOF U. S. P.	Fifth	\$4.89
IMPORTED POLISH WINES ASSORTED FLAVORS	Fifth	\$1.69
SKAIDRIOJI VODKA 80 PROOF	Fifth	\$2.98
HUNTLEY ROYAL 8 YR. OLD IMPORTED SCOTCH WHISKEY	Fifth	\$3.98
ADVOKAAT EGG NOG LIQUEUR	Fifth	\$3.59
IMPORTED CREME DE BANANA or PINEAPPLE LIQUEUR	Fifth	\$4.79
CHERRY HEERING LIQUEUR	Fifth	\$6.39

EDVARDAS SAUNORIS — GELININKAS

Paruošia gėles iš savo šildadarzių vestuvėms, krikštynoms ir kitoms iškilimams. Parūpina gėles ne tik laidotuviams, bet ir gėles sodinti ir puošti kapus Jūsų artimųjų.
3942 W. 111th St., PR 9-1355 ir 9-1356

DIDŽIAUSIA IR MODERNISKIAUSIA PAMINKLŲ DIRBTUVĖ CHICAGOJE

Pirkite tiesiog iš gamintojo ir sutaupysite!
John Savickas Monuments
11849 So. Kedzie Chicago 43, Ill.
Jūsų pasirinkimui didžiausias rinkinys gatavų pavyzdžių.
Dėl susitarimo (appointment) galite pašaukti kiekvieną laiką.
Telefonai: EE 8-3632 arba EE 3-4718
Atidara kasdien ir sekmadieniais nuo 8 val. ryto iki 5 v. vak.

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYGIA

Geriausios gėlės dėti vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 WEST 63rd STREET
Telef. PR 8-0833 PR 8-0834

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON'

SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3914 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste

Telef. — Cedarcrest 3-6335

Vienas blokas nuo kapinių

Laidotuvių Direktoriai
MAZEIKA & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŽINOMS VIETA
REpublė 7-8600 REpublė 7-8601

J. F. EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2
4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852
AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENĄ IR NAKTĮ

Petkus
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero, TOWNhall 3-2108-09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Ambulansų patarnavimas dieną ir naktį
Mes turime koplyčias visose Chicago ir Roselando dayse ir tuojau patarnausime.
Reikale šaukite mus.
SEKANTIEJI YRA NARIAI CHICAGO LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASOCIACIJS

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. LAfayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArda 7-3401
PETRAS P. GURSKIS
718 WEST 18th STREET Tel. SEeley 3-5711
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArda 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228
JURGIS F. RUDMIN
3819 S. LITUANICA AVE. Tel. YArda 7-1138-1139
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. Olympe 2-1003
STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 WEST 69th STREET Tel. REpublė 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672
VANGE FUNERAL HOME
1424 S. 50th AVE. Olympe 2-5245 ir TOWNhall 3-9637

NOW! **4 1/4%**
PER ANNUM
on ALL ACCOUNTS
4 1/4% EARNING ON PREPAID SAVINGS
Illustrate Jan. 1, 1960
FREE ALIQUOTWARE WITH \$500 OR MORE
ST. ANTHONY
SAVINGS & LOAN ASSN.
1447 So. 49th Court, Cicero, Ill.
Tel. Blkely 2-1357
OPENING HOURS: 9 to 5
THURSDAY, FRIDAY, SUNDAY
SATURDAY 10 to 3
SUNDAY 10 to 3

Akademinių Prošvaisčių

Suredagavo — Liet. Stud. S-gos Centro Valdyba

LAIKINAS redakcijos adresas — Nijolė Remeikytė, 1616 South 49th Court, Cicero 50, Illinois, Tel. TOWnhall 3-0428

JIE ATĖJO PRAŠYTI NE SAU, BET LIETUVAI

Pasikalbėjimas su LITUANUS žurnalui remti vajuas pirmininku inž. V. ADAMKAVIČIUM

Jaunoji karta yra kaip vėjas laukuose. Kai gera ir ramu, jį nairūpestingai šauni. Kai pavojus iškyla, jį nairūpestingai pasiaukojanti. Išėjimas akademinių jaunimas gali didžiulis didvyriškumui. Jis nusipelnė tai išstvermingu "LITUANUS" leidimu. Šešeri metai, kai "LITUANUS" eina. Anglų kalba informuojami nuo valstybininko iki elilino svetimšalo piliečio. Kas apsakys šito darbo vertę? Bet "LITUANUS" verčiasi sunkiai. Jo išsilaikymo vajuas JAV-se organizuojamas jau 4-tą kartą. 1961 m. tam vaju vadovaus lietuvių visuomenė pažįstamas jauniosios kartos visuomeninkas inž. Valdas Adamkavičius. Gerų ir didelių visuomeninių darbų sumanytojas ir organizatorius. Jo organizaciniai sugebėjimai užtikrina našų komiteto darbą. "Akademinių Prošvaisčių" redakcija kreipėsi į V. Adamkavičių su keleta klausimų "LITUANUS" vajuas reikalais.

— Šešerius metus lietuvių studentija nenuilstamai dirba "Lituanus" žurnalo leidime. Kas skatina visus šiam darbui ir kas paskatino Jus imtis vajuas vadovavimo darbo?

— Apsisprendimas leisti "Lituanus" žurnalą ir jo pasirodymas, turi būti įvertintas, kaip lietuvių studentijos blaivus įsipareigojimas atečiai. Sunkus šešerių metų, vien idealizmu pagrįstas, darbas, atnešė apčiuopiamą vaisių: per "Lituanus" kalbame į platų pasaulį apie savo tautą ir esame išgirsti. Štai tikrasis lietuvių akademinių jaunomenės variklis, skatinąs visus ir mane imtis šio prasmingo darbo.

Noriu išskirti, kad "Lituanus" žurnalas Lietuvos bylos reikale turi nemažesnės reikšmės, kaip ir elė kitų institucijų bei veiksmų, dirbančių šiame bare. Per šio žurnalo puošnius puslapius, anglų kalba, yra skleidžiama informacija apie Lietuvą, de-masikuojama komunistinė propaganda, iškeliama lietuvių tautos priešpauža ir tautos aspiracijos į laisvę. Pristatoma tautinė kultūra: menas, literatūra, muzika. Skelbiami lietuvių moksliniai laimėjimai ir kt. Iki šių metų pabaigos per 100,000 egz. pasisklido po visą pasaulį. Ir tai kas 3 mėnesiai per ilgus 6 metus. Žurnalas atlieka milžinišką Lietuvos ir jos kovos populiarinimo darbą. Jis turėtų būti remiamas be išimties visos lietuvių visuomenės ir jos veiksmų bei organizacijų.

— Ar neturėtumėte konkretaus paaiškinimo ir pasiūlymo, kodėl "Lituanus" žurnalas nėra pilnai remiamas Amerikos Lietuvių Tarybos, stambiausio ir turtingiausio lietuvių veiksmų rėmėjo?

— ALTas yra politinis organas. Tarybos, taip kaip ir kitų politinių veiksmų, darbo apimtyje yra lietuvių politinių darbų pristatymas visuomeni, jiems vadovavimas, tų darbų koordinavimas bei rėmimas. Kadangi "Lituanus" žurnalas atlieka informacijos srityje vieną iš glubojamų darbų, savaimė turėtų jėgti ir remiamųjų eilę. Faktiškai padėtis yra sekanči: ALTas, remdamas politines lietuvių institucijas ir pats dirbdamas politinį darbą,

"Lituanus" žurnalui pritaria, bet jo gyvybei išlaikyti "graišius" labai sunkiai išmaldavus duoda. Kodėl? Kadangi "Lituanus" nėra grynai politinis žurnalas. Čia ir yra dirbančiųjų ir pritariančiųjų nesutarimo riba. Leidinys, tiesa, nėra perdėm politinis, propagandinis. Bet kas nuosirdžiai peržiūrės kiekvieną "Lituanus" numerį, tai jame ras visus pirmuosius puslapius, skirtus ne kam kitam, bet Lietuvos laisvės šauksmui į pasaulį.

Nemanau, kad suklysiu pasakęs, jog leidėjai ir redaktoriai yra įsitikinę, kad bet kuriame pasaulio krašte perkraunant skaitytoją vien nuolatinu politiniu ir propagandiniu šauksmu prieš komunizmą, neatskleidžiant jam savos tautos kultūros ir atsiminimų, žurnalas tiklos neatsieks. Su tautos neginčijama teise į laisvą gyvenimą, mes turime pasauliui parodyti

Valdas Adamkavičius

ir tautos dvasinį turą, pasirodyti, kas esame ir už ką kovojame! Tik tada būsim įvertinti. "Lituanus" tai ir atleka. Todėl laikau savo pareigą viešai kreiptis į ALTą, prašant parodyti supratimo šiame esminame skritume, kuris mus skiria bendrame darbe. Tikiu, kad žurnalo redaguojamas linkmės tikslingumo pripažinimas, leis ALT-bos vykdomojo komiteto visiems nariams nuosirdžiai remti "Lituanus" ne vien pritarimo rezoliucijomis bei sunkiai išduotu pinigų, bet sulauksime nuolatinės tautos ir pastovios finansinės paramos.

— Jūs 1961 metais kreipistės į lietuvių visuomenę, prašydami paramos "Lituanus" leidime. Ar tikėtės jos pakankamai gauti?

— Kiekvienas prasmingas darbas mūsų visuomenės buvo išgirstas. Leiskite man paklausti, kas paliks informavimo srityje, jeigu "Lituanus" sustos? Ar pradėsime ką nors nauja organizuoti? Apie Lietuvą šiandien skaitoma S. Amerikoje, Azijoje, Tolimuose Rytuose, Europoje. Pasiekiami ir P. Amerikoje. Tiesa, nepasiekiami milijoniniais tiražais, bet į dešimtis tūkstančių prabylame. Nejaugi patys norime nuslopinti savo laisvės balsą? To visuomenė nepadarė per paskutinius 6 metus, nepadarys ir ateityje. Jeigu daug kas buvome nerangūs, tai mūsų vajuas komitetų pareiža bus rasti priemonės į visus aktyviai atsiskauti.

— Klausimas dėl komiteto sudarymo. Kokios jis apimtys ir jo planai?

— 1961 vajuas komitetas JAV-ams sudarytas Chicagoje iš akademinių organizacijų atstovų ir Studentų Sąjungos CV. Į globos — garbės komitetą su-tiko feiti Lietuvos diplomatinis atstovai, dvasiškijs, veiksmų bei politinių partijų atstovai, laikraščių redaktoriai. Tai vie-ningo darbo ir bendrų pastangų geriausią reprezentaciją. Vardinis sąrašas bus paskelbtas spaudoje artimiausioje ateityje. Darbo planai baigiami iš-dirbti ir bus paskelbti. Vajuas prasideda nuo pat pirmos 1961 metų dienos.

— Turite dar ką pridurti?

— Noriu atkreipti visuomenės dėmesį į vieną reikšmingą faktą. Kai į Jūsų duris ir sąžinę bėlis lietuvis studentas ar studentė prašant talikos "Lituanus" leidime, pažvelkite į jų veidą ir prisiminkite vieną faktą: jie atėjo prašyti ne sau, bet Lietuvai. Lietuvai, kurios jie jau nematė, bet įtikėjo į ją ne iš kieno kito, bet Jūsų pačių lūpų. Jie prašys paramos konkrečiam darbui, kurį jie dirba. Jūsų parama bus spausdinant žodžiui, kuris sklis po visą pasaulį.

Trumpai iš visur

Gruodžio 9 d. Studentų Santara suruošė laisvės kovos 20-ties metų minėjimą. Programoje K. Drungos paskaita "Tikėjimo ir laisvės santykis laisvės kovoj". Laisvės kovotojai inž. Narutis ir prof. Mackevičius trumpais pašnekesiais prisidėjo prie šio minėjimo programos. Minėjime pasigėsta daugiau studentijos... Studentų JT-ų ideologiniai kursai įvyks: vakaruose — Coronado Lodge, Ind., gruodžio 26—30 dienomis. Kur-sams vadovaus Kęstutis Skrups kelis, Narimantas Udrys ir kun. dr. P. Celiešius. Paskaitas skaitys A. Liulevičius, R. Sležas, T. Remeikis, K. Skrupskelis, V. Skrupskelytė ir kun. dr. Celiešius. Rytuose — kursai įvyks Green Lane, Pa., prie Philadelphia, gruodžio 27 — sausio 1 dienomis. Kursų komendantu bus Gediminas Naujokaitis. Paskaitos bus skaitomos Eligijaus Sužiedėlio, Gedimino Naujokaičio, Teresės Ivaškaitės ir kitų. Lapkričio 24 d. įvyko SAS valdybų ir C. V. pasitarimas, Clevelande.

Studentų Sąjungos visuotinė suvažiavime pirmininkais buvo išrinkti E. Sužiedėlis ir S. Grėblūnas. Sekretoriatą sudarė V. Remeikytė, B. Dičpinigaitė, J. Gailiūšytė ir V. Mališauskaitė. Rezoliucijų komisija susidėjo iš L. Sabaliūno, K. Skrupskelio, T. Remeikio ir A. Gilvydžio.

Akademinių Skautų Sąjūdis ruošia žiemos stovyklą Wells-ton Mich., gruodžio 26 — sausio 2 dienomis... Bostono ASS skyrius lapkričio 11—12 d. d. buvo suruošęs studijų dienas, tema — "Naujosios kryptys šiuo dienų gyvenime". Paskaitas skaityd dr. Gimbutas, V. Mantautas, rašyt. St. Santvaras, ponias Vasiliūnienė ir dr. Girmius. Lapkričio 6 d. ASS Čikagos skyrius buvo suruošęs metinę šventę. Šventės pagrindiniu kalbėtoju buvo Br. Kvilyks... Filisteis Edmundas Korzonas yra išrinktas nauju Akademinių Skautų Sąjūdžio pirmininku. Bostono Akademikai skautai suruošė minėjimą prof. Ig-

DEŠIMTAS LIETUVIŲ STUDENTŲ SAJUNGOS SUVAŽIAVIMAS

1961 metų pavasarį Studentų Sąjunga vers naują lapą — pradės antrąjį dešimtmetį savo veiklos. Šis jubiliejinis visuotinis suvažiavimas, įvykęs lapkričio 24—27 d., Clevelande, sutraukė tikrai didelį skaičių dalyvių. Pasigėrėtina, kad didesnis dalis buvo jauni, ką tik pradėdantys studijas. Vien pažvelgus į tuos veidus galima pasidžiaugti, kad interesus palaikyti kontaktą ir pagyventi, nors ir moderuotoj prie aplinkumos, lietuviškoji dvasioj dar tebėra ryškus.

Ketvirtadienį, lapkričio 24 d., po atidarymo bei mandatų ir prezidiumo rinkimų, dalyviai skirstėsi į savus akademinių organizacijų, jau tapusius tradiciniais, linksma vakarių. O, jau penktadienio ryte, kad ir su pasivėlinimais, dalyviai rinkosi rimtesniam darbiui. Priešpriešinę programos dalyje — skyrių veiklos apžvalga, kurią pristatė centro valdybos narė Daiva Aujė. Darbo planai baigiami iš-dirbti ir bus paskelbti. Vajuas prasideda nuo pat pirmos 1961 metų dienos.

Diskusijose iškilo klausimas "Akademinių Prošvaisčių" redagavimo. Suvažiavimo buvo priimta, kad Lietuvių Studentų Sąjungos C. V. perims šį redagavimo darbą.

Rezultatai anketos tarp studentų

Po šių pranešimų bei diskusijų sekė psichologijos studentės kol. Vandos Gegevičiūtės išsa-miai paruošta ir puikiai pristatyta paskaita — "Empirinis studentijos veidas". Prelegentė, remdamasi Studentų Sąjungos C. V. paruoštų anketų rezultatais bei palygindama juos su ankstyvesniais anketų rezultatais, pristatė dabartinį studentijos veidą ir jo kitimą. Kolegė pastebėjo, kad didelių pasikeitimų nėra. Taip pat, kad nutautėjimo procesas yra stagnacinis. Tiesa, socialinis bendravimas yra gan svarbus, tačiau ar vien tik tas išlaikys tautiškumą.

Sekcijų ir pirmininkų posėdžiai. Vadovaujantis kol. Gegevičiūtės paskaita, po pietų pertraukos suvažiavimas pasidalino į tris sekcijas, kuriose buvo svarstomos temos: a. Lietuvių studentų veikla tarptautinėje ir politinėje plotmėje, kurią vedė studentas A. Budreckis; b. Sąjungos organizacinio aparato įvertinimas ir patobulinimas — vedė Daiva Audėnaitė; c. Svar-

nui Končiui pagerbti... New Yorko ASS skyrius ruošia M. K. Čiurlonio minėjimą... Gražina Musteikytė Čikagos universitete įsigijo magistro laipsnį micro-biologijoje...

tymas temos "Sąjungos kultūrinės veiklos kryptis" buvo prarasta Laimos Petrauskaitės. Tuo pačiu metu vyko akademinių jaunimo organizacijų pirminkų konferencija, kurioje buvo svarstoma veiklos pasidalinimas bei koordinavimas. Po šių paskirų konferencijų nutarimai buvo pristatyti suvažiavimui, kurių dalis buvo įtraukti į rezoliucijas.

Dabartinės Lietuvos studentija

Šeštadienio priešpriešinį posėdį — organizacinės dalies tęsinys, kuriame sekė spaudos ir informacijos skyriaus pranešimai, užsienio skyriaus, "LITUANUS" žurnalo bei žurnalui remti komiteto pranešimai ir statuto keitimai. Popietinė programa buvo pradėta inž. Liudo Šmulskio paskaita — "Dabartinės Lietuvos studentija". Prelegentas, savo informaciniame pašnekesyje, pristatė sąlygas, fakultetus, profesūrą bei nuotakas dabartinės Lietuvos studentuose. Studentai yra labai išnaudojami ir pristatomi pri-valomiems darbams, idant jiems neliktų laiko išsilaikyti režimui priešingos propagandos. Laisvė suvaržyta ir vienintelis būdas atsitraukti nuo propagandos skiepijimo yra linksma vakariai — pasišokimas. Tačiau, laisvės vilis bei kova nėra dar žlugus ir kiekviena proga režimo pasipriešinimui yra išnaudojama.

Studentų Sąjungos ateitis ir praeitis

"Lietuvių Studentų Sąjunga: praeitis ir ateitis" — tema kalbėjo Adomas Mickevičius. Tai buvo istorinis žvilgsnis į Lietuvių Studentų Sąjungą nuo jos įsteigimo Vokietijoje 1945 m. su užbrėžtais veiklos siekiais, Sąjungos įsteigimas J. A. V. 1951 m. pavasarį ir žvilgsnis į ateitį. Prelegentas parodė pesimizmą dėl sąjungos egzistavimo ir jos veiklos tęstinumo, argumentuodamas akademinių organizacijų dominavimu. Kolega, ieškodamas išeities, pasiūlė steigti federaciją. Šis pasiūlymas susilaukė suvažiavimo dalyvių nuomonių skirtingų. Klausimą išspręsti paliko centro valdybai, kurios pastangomis turės būti sudaryta speciali komisija, kuri apsvarstys klausimą ir galimybės tokiai federacijai įsisteigti.

Skubėjimas baigiant

Sekmadienio ryte ne vienas veidas jau parodė nuovargį. Uždaromasis posėdis turėjo būti sutrumpintas dėl laiko stokos, nes didelė dalis dalyvių skubėjo į namus, Apagalėstau-tina, kad dr. V. Vygauto paskaita — "Tarptautinės studentų organizacijos" — buvo neįsigirsta. Kaip ir kiekvienais metais, studentai susilaukė ne-

mažai sveikinimų iš visuomenės, bičiulių, akademinių organizacijų bei sąjungos garbės narių. Šis sveikinimai paskatina jaunuosius dirbti, sukelia daugiau entuziazmo ir jėgų išstiekti savo pasižadėjimus ir nugalėti iškylandčius sunkumus.

Rezoliucijos

Rezoliucijos — jos visada būna stimuliuojančios ir išsukiančios diskusijas — reikiša didesnį įsipareigojimą ne vien centro valdybai, bet visai studentijai bendran darban. Šio posėdžio metu buvo priimtos sekančios rezoliucijos:

1. Lietuvių Studentų Sąjungos centro valdyba yra įpareigojama metų bėgyje paruošti kultūrinės veiklos planą, atsižvelgiant į suvažiavime išryškėjusius pageidavimus pabrėžti mūsų laikmečiui būdingą kūrybą.

2. Suvažiavimas skatina centro valdybą tobulinti sąjungos organizacinį aparatą, atsižvelgiant į Organizacinę Sekciją detalizuotus pasiūlymus.

3. Siekiant išvengti laiko ir vi-tos susikirtimų studentiškių organizacijų veiklos kalendoriuje, centro valdyba yra įpareigojama sieti tobulesnės grupinių užsimojimų koordinacijos.

4. Suvažiavimas reikiša nuosirdžią padėką lietuvių visuomeni, spaudai bei Lietuvių Bendruomeni už paramą "LITUANUS" žurnalui. Ypatinga padėka priklauso žurnalo reikalingai vedėjui dr. V. Vygantui, vy-rausiai redaktorei A. Staknieni, redakcijos kolektyvo nariams K. Čerkeliūnui, R. Gustai-tytei ir G. Penkui, administra-torei V. Sutkutei ir buvusiam administratoriui K. Kudžmai.

Suvažiavimas taip pat dėkoja "LITUANUS" žurnalui Remti Komiteto nariams J. Smetonai, N. Kersnauskaitėi, V. Kaspe-ravičiūtei, R. Minkūnui, J. Gailiūšytei, L. Jiešmantaitėi, C. Melsbakiui ir A. Garlauskui, o komiteto pirmininką V. Kaman-tą, už dvejų metų pastangas vajuas darbuose, siūlo pakelti į Lietuvių Studentų Sąjungos garbės narius.

5. Suvažiavimas pritaria cen-tro valdybos pastangoms garan-tuoti "Akademinių Prošvaisčių" skyriaus tęstinumą, padarant jį Centro Valdybai atsakingu sky-riumi.

6. Suvažiavimas užgria tarpo-organizaciniame pasitarime prie-tą nusistatymą, kad studentiš-koje veikloje bendruose Lietuvos (a)isvinimo darbuose būtų veda-ma per Lietuvių Studentų Są-jungą.

7. Suvažiavimas nutaria, kad Lietuvių Studentų Sąjungos poli-tinei veiklai vadovauja cent-ro valdybos sudarytas Tarptauti-nių Reikalų Komitetas. Suvažia-vimas siūlo centro valdyboms palaikyti komiteto darbo ir žmonių tęstinumą.

Prieš baigiant, reikėtų paste-bėti, kad ir dalyviais suvažiavimas tikrai buvo gausus, tačiau jautėsi gan didelis pasyvumas ir neįsijungimas programoje. Tuo tarpu vakarais salės buvo pilnutėlės ir pas visus glūdėjo nepaprasta nuotaika bei ener-gija. Tikrai būtų malonu matyti daugiau tos energijos panau-jojimo dieninėse programose. Vis dėlto, lankom aukštąsias mokyklas, esam pakankamai susipažinę su mūsų užduotimi ir esam užtenkamai išsilavinę skirti ribą tarp darbo ir pasi-linksinimo. N. R.

Pastabos, Pastabėlės

ANT RIBOS

Šįmetinis Lietuvių Studentų Sąjungos suvažiavimas Cleve-lande lapkričio 24—27 dienomis buvo atsiveikimas su pirmoju tos organizacijos veiklos dešimtmečiu ir sutikimas antro-jo. Ši reta suaktis buvo daugelio laukiama priežastis tokio suvažiavusiųjų įsigilinimo, kuris niekais pavertė visas rengė-jų pastangas posėdžius pradėti priešprie. Studentai nepamir-šo vieno žurnalisto pastabos: "Žmogus — ne kiaušė. Išgerti reikia!" Kas reikiša, tai reikiša.

Suvažiavimo darbotvarkė bu-vo be priekaištų: rinkimai, pranešimai, nutarimai ir trys pas-kaits, kurios bus išspausdintos atskiru leidiniu. Tačiau, kada prireikė atmesti tris prieš-priečius, kada pasidarė sunku salį išlaikyti kvorumą, reikalai pradėjo būti sprendžiami pagrei-tintu tempu, o V. Vyganto re-feratui ("Tarptautinės studentų organizacijos) net nebuvo le-mta būti išgirstam. Tokia Sąjun-gos narių atsakomybės stoka aptariant savo reikalus verčia suabejoti tos auditorijos kom-petentingumu vadovauti visos akademinių jaunomenės bend-resnio pobūdžio aspiracijoms.

Rizikingos Prošvaisčių

Iš krūvos tokiomis progomis priimamų rezoliucijų, perskaito-mų piniginių išsilaikymo įtari-mų, pasakojimų tikros padėkos žodžių už dirbtus darbus, keletas nutarimų paprastai išsiskiria iš kitų jiems parodomų dėmesiu. Vienas tokių — padarymas šio "Akademinių Prošvaisčių" skyriaus atsakingu ne studentams ateitininkams, kaip buvo ligi šiol, o Sąjungos Centro Valdy-bai. Kas paskatino ateitininkus trauktis iš šio įtakingo pusla-pio, rašančiam lieka paslaptis. Ne paslaptis, tačiau, kad Cen-tro Valdyba atsidūrė rizikingoj padėty: iš vienos pusės, yra ga-lima "Akademines Prošvaisčių" praturtinti paprastais adminis-traciniais pranešimais ir be didė-lių pastangų oficialiu nuobodu-liu prarasti skaitytojus, už ką Centro Valdyba atlaidu nelaimės; iš kitos — laisvu nuomo-nių spausdinimu įmanoma už-

rūstinti ir pačią Draugo redak-ciją ir "sugyvenimą" mylinčius studentus. Abiem atvejais ta-čiau, su nauja atsakomybe atei-na iššūkis: būti bent nebloges-niais redaktorais už šio sky-riaus įsteigėjus.

Kadai liko makštyse

Skyrium posėdžiavusi suva-žiavimo kultūrinės veiklos sek-cija plenarum sugrįžo kovingai nusiteikusi. Provokuojančių at-virumų sekcijos pasiūlymų ar-chitektai kalbėjo savo kole-goms: "Užmirškime rūteles ir lengiūgiškus... Parodykim savąjį veidą, savus interesus". Kar-dų dvikova buvo bepradedanti suvažiavimą aktualinti, tačiau, nuspręsta maištą pridengti se-mantika, paskatinant studentus "mūsų laikmečiui" būdingon kūrybon. Kadai, tad, liko makštyse.

Nors suvažiavime ir buvo bū-rys darbščio žmonių, pastūmė-jusių Sąjungą kitokiomis kultū-rinė, politinė ir grynai stu-dentiškos veiklos kryptimis, ta-čiau pasakyti — užrašyti buvo ir tie faktai, kad iš 19-kos per-nykščių Sąjungos skyrių, suva-žiavime užsiregistravę tebuvo tik septyni, kad posėdis buvo nutrauktas dėl kvoromo nebuvi-mo, kad atstumas tarp keleto dirbančiųjų ir kelių šimty iš to darbo tik besilinksminančiųjų yra nemaloniai didelis.

Leonas Sabaliūnas

Tenka pastebėti, kad kolegos L. Sabaliūno išreikšti komenta-rai (apie suvažiavimą) yra vienpusiškas filisterio skundas prisimenant ankstyvesnius jo laikų suvažiavimus, kurie pasi-žymėdavo aštriomis tarporga-nizacinėmis kovomis. Tačiau reiktų neužmiršti, kad tų kovų nebuvimas galbūt duoda dar-esnį bendro tikslo siekimą. Ko-dėl gi nenorime daleisti, kad jaunoji karta randa kitus sau tinkamesnius veiklos metodus. — Red.

Draugystė — rimčiausias ir vertingiausias dalykas, koks tik gali būti; paguodžias nelaimė, išganingas lalmėje.

— O. S. Marden

A. A. Paulius August. Liūdna pasaka